

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

Nr.16

Chișinău, Octombrie 2010

1

SUMAR:

SINTEZE DIN PRACTICA DE PROCUROR

- **Andrei Pântea** - Combaterea traficului de persoane în decursul primului semestru 2010
- **Iurie Garaba** – Organele de autoadministrare a procurorilor - aspecte din activitatea desfășurată în cursul anului 2010
- **Iurie Perevoznic** - Realizarea la nivel național a principiului internațional de asigurare a protecției speciale a copilului

STUDII

- **Vasile Solomon** - Studiu informativ cu genericul „Primul Parlament și formarea Procuraturii naționale: evoluție, realizări, probleme”

OPINII ÎN MATERIE

- **Iurii Lealin** - Unele posibilități ale alternativelor detenției în cazul comiterii infracțiunilor de către minori

ASPECTE METODICE ALE ACTIVITĂȚII

- **Alexandru Cladco** - Participarea procurorului în procesele judiciare civile, economice și administrative în judecată
- **Veaceslav Soltan** - Infracțiunile informatice: art.260⁴-261¹ CP
- **Cristina Burlacu** - Aspecte ale aplicării Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr. 371-XVI din 01.12.2006
- **Ion Oboroceanu** - Violența în familie - problemă socială în RM

COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

- **Eduard Bulat** - Conferința internațională „Bunele practici și provocările în domeniul combaterii traficului de ființe umane în scop de exploatare în muncă” / *Turcmenistan*
- **Maria Vieru** – Semnarea Acordului moldo – ucrainean în domeniul asistenței juridice pe cauze penale / *Ucraina*
- **Irina Cuciuc** - Training în domeniul protecției datelor în cadrul urmăririi penale / *Spania*
- **Viorel Morari** - Întrunire privind cooperarea regională între procuraturi: “Workshop privind cooperarea organelor de drept în contextul activității Procuraturii” / *România*.
- **Diana Rotundu** - Cea de-a 15-cea Conferință a Asociației Internaționale a Procurorilor cu tema „Depășind frontierele” / *Olanda*.
- **Veaceslav Soltan** - Conferința regională privind criminalitatea informatică / *Georgia*.
- **Viorel Ciobanu** – Schimb de bune practici în domeniul combaterii traficului de ființe umane între Republica Moldova și Georgia.
- **Mirandolina Sușițaia** - Forumul Internațional al Procurorilor privind lupta împotriva criminalității organizate transfrontaliere / *România*

COMBATEREA TRAFICULUI DE PERSOANE ÎN DECURSUL PRIMULUI SEMESTRU AL ANULUI 2010

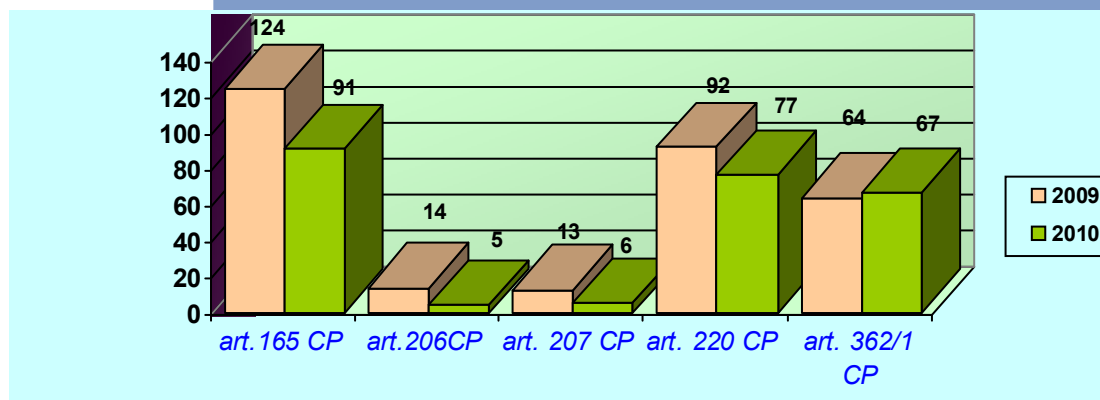

Andrei PÂNTEA
Prim – adjunct al
Procurorului General

Evaluarea activității de urmărire penală a cazurilor de trafic de persoane a constat, că în primul semestru al anului 2010 au fost înregistrate în total pe țară - 246 infracțiuni ce se referă la categoria respectivă, dintre care: trafic de ființe umane – 91 (în perioada analogică a anului precedent 124); trafic de copii – 5 (în perioada analogică a anului precedent 14); scoaterea ilegală a copiilor din țară – 6 (în perioada

analogică a anului precedent 13), proxenetism – 77 (în perioada analogică a anului precedent 92); organizarea migrației ilegale – 67 (în perioada analogică a anului precedent 64).

Dinamica înregistrării infracțiunilor atribuite la categoria celor de trafic de persoane în I semestru al anului 2010 comparativ cu perioada analogică a anului trecut este reflectată în tabelul ce urmează.

Concomitent, în perioada de referință a fost terminată urmărirea penală pe 126 cauze penale,

dintre care 113 cauze penale au fost terminate cu rechizitoriu și expediate în instanțele de judecată pentru examinare în fond, iar pe 23 cauze urmărirea penală a fost încetată.

Din numărul total de cauze expediate în judecată 27 cauze penale se referă la infracțiunea de trafic de ființe umane; 2 cu privire la infracțiunea de trafic de copii; 3 cu privire la scoaterea ilegală a copiilor din țară, 52 cu privire la infracțiunea de proxenetism; 29 cu privire la

infracțiunea organizare a migrației ilegale.

Activitatea de urmărire penală este însoțită de unele deficiențe

care se referă la asistența juridică internațională, la specificul lucrului cu victimele traficului sau cu migranții, dar totodată este important de a consolida sistemul instituțional abilitat cu atribuții de combatere a traficului de persoane.

În acest context au fost întreprinse măsuri întru consolidarea interacțiunii între procurori, ofițerii de urmărire penală și lucrătorii operativi din cadrul Centrului pentru combaterea traficului de persoane al MAI, de către secția prevenire și combatere a traficului de ființe umane a Procuraturii Generale fiind organizată câteva întruniri a procurorilor secției și a colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane a MAI. La întrunirile menționate au fost elucidate problemele care persistă la exercitarea și

conducerea urmăririi penale, cauzele tergiversării, inclusiv au fost propuse soluții și trasate sarcini noi în vederea eficientizării activității de depistare și investigare a infracțiunilor din categoria traficului de persoane.

Întru realizarea aceluiași obiective, dar la nivel mai înalt și cu implicarea mai multor organe, în conformitate cu prevederile art. 11 alin. (7) al Legii privind combaterea traficului de ființe umane și a art. 9 alin. (3) al Legii cu privire la Procuratură, la 28.05.2010 Procuratura Generală a organizat și a petrecut a doua ședință din anul curent a Consiliului coordonator al organelor de drept cu atribuții în domeniul combaterii traficului de ființe umane pe lângă Procurorul General. În cadrul ședinței au participat reprezentanții Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Serviciului Grăniceri, Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane a MAI. În contextul coordonării activității de combatere a traficului de ființe umane în agenda ședinței au fost abordate subiecte cu privire la:

- depistarea și investigarea cazurilor de implicare a

persoanelor juridice, în comiterea infracțiunilor din categoria traficului de persoane;

- acțiunile întreprinse de către organele de drept în vederea implementării Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.

În cadrul ședinței Consiliului s-a stabilit, că în pofida unor reușite în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane, activitatea organelor de drept necesită a fi eficientizată, iar depistarea și investigarea cazurilor de implicare a persoanelor juridice în comiterea acestor infracțiuni să fie menținută ca prioritară.

În raport cu cele constatate față de organele de drept au fost stabilite următoarele obiective:

- sporirea eficienței activității operative de investigații la depistarea și investigarea cazurilor de categoria menționată;

- identificarea și urmărirea bunurilor obținute de către persoanele juridice din activitate infracțională;

- interacțiunea operativă și eficientă cu instituțiile și autoritățile cu atribuții de control și licențiere a activității persoanelor juridice.

Totodată, în cadrul ședinței Consiliului s-a constatat, că în

Republica Moldova cadrul legislativ și cel instituțional instituite în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, corespund în mare parte cerințelor Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de persoane, urmînd a fi întreprinse măsuri eficiente în vederea aplicării în practică a acestuia. Concomitent, a fost pus în discuție un proiect de ajustare a legislației naționale la prevederile Convenției în ceea ce privește incriminarea acțiunilor beneficiarului de servicii rezultate din trafic de ființe umane.

În domeniul eficientizării interacțiunii între organele de drept, în cadrul ședințelor Consiliului coordonator de pe lângă Procurorul General au fost revizuite principiile de detașare a colaboratorilor din cadrul altor organe pentru a activa în cadrul Centrului pentru combaterea traficului de persoane. În special, s-a pus accentul pe necesitatea sporirii nivelului de participare a colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției la depistarea conexiunilor între cazurile de trafic de persoane și corupție.

Fiind analizată practica judiciară pentru semestrul I al anului

2010 în domeniul judecării cauzelor penale cu privire la infracțiunile de trafic de persoane, a fost constată următoarea stare de fapt.

În perioada de referință instanțele de judecată au finisat examinarea a 58 cauze penale din categoria traficului de persoane, în privința a 80 inculpați (în perioada analogică a anului precedent 108 cauze/125 persoane), inclusiv:

- 15 cauze penale privind traficul de ființe umane în privința a 18 inculpați (în perioada analogică a anului precedent 33 cauze/37 persoane);

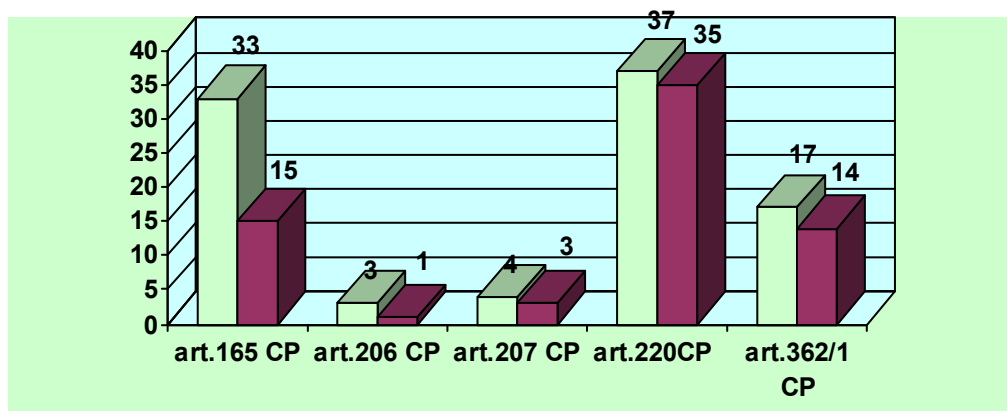
- 1 cauză penală privind traficul de copii în privința 1 persoane (în perioada analogică a anului precedent 3 cauze/3 persoane);

- 3 cauze privind scoaterea ilegală a copiilor din țară în privința a 5 persoane (în perioada analogică a anului precedent 4 cauze/6 persoane);

- 35 cauze penale de proxenetism în privința a 37 inculpați (în perioada analogică a anului precedent 49 cauze/59 persoane);

- 14 cauze de organizare a migrației ilegale în privința a 19 persoane (în perioada analogică a anului precedent 17 cauze/18 persoane).

Dinamica comparativă a numărului de sentințe pronunțate, în I semestru al anului 2010 și a anului 2009, de către instanțele de judecată cu privire la cauzele ce sînt atribuite la categoria celor de trafic de persoane este redată de diagrama ce urmează:

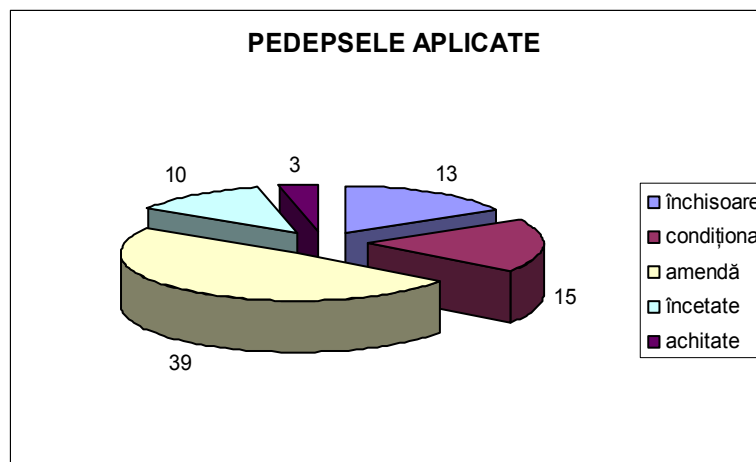

La 13 din cele 80 persoane în privința cărora au fost pronunțate sentințe, le-a fost aplicată pedeapsa închisorii, 15 persoane – închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, 39 persoane – amendă, în privința a 10 persoane procesul penal a

fost încetat, iar 3 persoane au fost achitate.

La individualizarea pedepselor în majoritatea cazurilor se ține cont de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele agravante și cele atenuante, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Spre exemplu, G.E. a fost pusă sub învinuire în baza art.165 alin.(2) lit.b),d) Cod penal pentru faptul că în perioada august-septembrie 2009, prin abuz de poziție de vulnerabilitate a organizat plecarea G.G. în Turcia, în scop de exploatare sexuală. Tot ea, în perioada septembrie-

octombrie 2009, prin abuz de poziție de vulnerabilitate a organizat plecarea A.U. în Turcia, în scop de exploatare sexuală.

Cauza penală a fost expediată la 22.02.2009 judecătorei Botanica mun.Chișinău. Prin sentința din 26.04.2010, G.E. a fost recunoscută vinovată de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.165 alin.(2) lit.b), d) Cod penal, și condamnată la pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani.

În unele cazuri de către instanțe sunt aplicate pedepse, care în opinia procurorilor sunt prea blînde. Astfel, nefiind de acord cu sentințele adoptate de instanțele judecătorești procurorii au înaintat 10 apeluri prin care au solicitat casarea hotărîrilor ilegale și netemeinice.

Concomitent, în perioada de referință în activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane procurorii au colaborat cu reprezentanții sectorului neguvernamental, precum și cu organizațiile

internaționale cu competențe în domeniu.

Astfel, reprezentanții Procuraturii Generale participă lunar la Ședința de coordonare tehnică în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane, organizată de Misiunea OSCE în Moldova la care participă reprezentanții ai instituțiilor de stat, organizațiilor internaționale și neguvernamentale.

În afara de aceasta, reprezentantul Procuraturii Generale este membru al Comitetului Coordonator al proiectului „Asistența tehnică și de sporire a capacității guvernelor Republicii Moldova și Ucraina pentru

implementarea Acordurilor de Readmisie cu Uniunea Europeană – „GUMIRA” sub egida Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM). În această calitate reprezentantul Procuraturii Generale a participat la ședințele de evaluare a activității proiectului menționat.

De asemenea, în perioada de referință, au fost stabilite principiile de cooperare între Procuratura Generală și OIM, în cadrul unui proiect finanțat de către Oficiul de Monitorizare și Combatere a Traficului de Persoane din cadrul Departamentului de stat al SUA, care are ca scop efectuarea unui studiu profund al cazurilor de trafic de ființe umane ajunse în examinare pînă la Curtea Supremă de Justiție și elaborarea unui Ghid pentru procurori și ofițerii de urmărire penală la investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane.

Totodată, în vederea fortificării capacităților procurorilor și judecătorilor la investigarea și judecarea cazurilor de trafic de ființe umane, procurorii au participat în calitate de formatori la lucrările seminarului „Trafic de ființe umane ca infracțiune și drepturile victimelor”, care a fost organizat de către Institutul

Național al Justiției, în colaborare cu Biroul Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și a Criminalității și Misiunea în Moldova a OSCE.

Concomitent, ținînd cont de importanța și impactul major pe care îl are traficul de ființe umane asupra imaginii Republicii Moldova pe plan extern, realizînd principiul transparenței și publicității activității organelor procuraturii, în perioada de referință procurorii au furnizat organelor mass-media 55 informații.

ORGANELE DE AUTOADMINISTRARE A PROCURORILOR - ASPECTE DIN ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ ÎN CURSUL ANULUI 2010

Iurie GARABA

Procuror, șef al Direcției investigații generale, Președinte al Consiliului Superior al Procurorilor

Instituția Consiliului Superior al Procurorilor, înființată recent în Republica Moldova a preluat un model răspândit în statele cu o considerabilă tradiție democratică și are drept obiectiv principal - asigurarea autonomiei procurorilor.

La începutul anului 2010 a fost finalizat procesul de constituire a organului reprezentativ și de

autoadministrare a procurorilor. Este de menționat că, convocarea adunării generale a procurorilor, în condițiile Legii cu privire la Procuratură, pentru alegerea membrilor Consiliului din rîndul procurorilor, s-a produs cu o întârziere de aproape un an.

Cu toate acestea constituirea Consiliului Superior al Procurorilor reprezintă primul pas concret în reorganizarea procuraturii ca organ de ocrotire a normelor de drept, care contribuie la înfăptuirea justiției, este garantul autonomiei, obiectivității și imparțialității procurorilor.

Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul are competențe referitor la cariera procurorilor și anume, organizează concursuri pentru ocuparea funcției de procuror, selectează candidaturi pentru locurile vacante, face propuneri Procurorului General de numire, promovare, încurajare, suspendare sau eliberare din funcție a procurorilor. Consiliul are dreptul și obligația să apere independența, imparțialitatea și

reputația profesională a procurorilor.

În contextul menționat, buna gestionare a resurselor umane este preocuparea de bază a Consiliului Superior al Procurorilor.

În calitate de garant și de reprezentant al procurorilor, CSP s-a preocupat în anul 2010 de:

- ❖ Constituirea Colegiului disciplinar,
- ❖ Constituirea Colegiului de calificare,
- ❖ Îmbunătățirea politicii de resurse umane, reorganizarea și optimizarea activității organelor procuraturii,
- ❖ Sporirea transparenței în activitatea procurorilor,
- ❖ Lupta împotriva corupției,
- ❖ Întărirea rolului CSP în activitatea procuraturii.

Mecanisme de îndeplinire a atribuțiilor Consiliului Superior al Procurorilor

Conducerea Consiliului a stabilit și a avut în vedere, în

decursul anului curent următoarele direcții de activitate:

- Îmbunătățirea activității organelor procuraturii, creșterea gradului de responsabilitate a procurorilor, consolidarea transparenței, schimbarea imaginii procuraturii în societate, astfel încât procurorul să devină cu adevărat garantul respectării drepturilor și libertăților cetățenilor.
- Dezvoltarea unor relații de cooperare și parteneriat cu organele care aparțin altor puteri în stat.
- Apărarea statutului procurorilor.
- Îmbunătățirea activității Colegiilor disciplinar și de calificare.
- Stabilirea unor relații de parteneriat cu mass-media, prin elaborarea strategiei de comunicare.

Pe parcursul anului curent președintele Consiliului a participat la întâlniri cu procurorii din țară, reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii din

România, a asociațiilor profesionale și a societății civile.

În colaborare cu Institutul Național al Justiției și misiunea OSCE din Moldova, a fost organizată conferința cu tematica "Procuratura Republicii Moldova: probleme și noi abordări", scopul activității fiind reglementarea legală a principiului de independență a procurorului și statutul procurorului.

Cu suportul Fundației Germane pentru Cooperare Juridică Internațională, a fost efectuată o vizită de studiu în Germania a unui grup de procurori, inclusiv membri ai Consiliului Superior al Procurorilor, Colegiului disciplinar și Colegiului de calificare. Scopul principal al vizitei de lucru a fost familiarizarea delegației din Moldova cu activitatea procuraturii într-un stat de drept autentic.

Urmare a vizitei delegației Consiliului Superior al Magistraturii din România, care a avut ca scop schimbul de bune practici între sistemele de justiție din statele noastre, la

30 iunie 2010 a fost semnat Protocolul de Colaborare între Consiliul Superior al Procurorilor din Republica Moldova, Consiliul Superior al Magistraturii din Republica Moldova și Consiliul Superior al Magistraturii din România.

Obiectivele principale ale Protocolului de colaborare urmăresc: crearea relațiilor trilaterale pe termen lung privind schimbul reciproc de informații și de experiență în ceea ce privește organizarea, competențele și activitățile părților semnatare, sprijin reciproc pentru formarea continuă a judecătorilor și procurorilor, acordarea de experiență tehnică pe domenii de interes comun, etc.

Tot în perioada de referință, Consiliul Superior al Procurorilor a fost vizitat de o delegație de magistrați din Bulgaria, scopul vizitei fiind schimbul de experiență cu magistrați bulgari, care au trecut prin etapa de reformare a organelor de drept, precum și a întregului sistem judecătoresc.

Un sprijin esențial a fost acordat Consiliului Superior al Procurorilor de către Misiunea în Moldova a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa. Astfel, în rezultatul

întrevederii conducerii Consiliului Superior al Procurorilor și Procuraturii Generale cu reprezentanții OSCE/ODIHR, Consiliul Superior al Procurorilor a beneficiat de o donație de echipament tehnic.

Desfășurarea ședințelor CSP

Întru exercitarea atribuțiilor prevăzute de art.82 din Legea cu privire la Procuratură, nr.294 din 25.12.2008, precum și a Regulamentului privind activitatea sa, Consiliul Superior al Procurorilor anul curent s-a întrunit în 19 ședințe și a adoptat peste 350 hotărâri.

Colegiul de calificare s-a întrunit în 10 ședințe și a adoptat 78 hotărâri.

Au fost contestate cu recurs 2 hotărâri. În ambele cazuri CSP a respins contestațiile ca fiind fără suport legal.

Colegiul disciplinar s-a întrunit în 12 ședințe. Au fost examinate 64 proceduri disciplinare și adoptate 73 hotărâri.

Pînă în prezent nu a fost anulată de către instanța de

recurs nici o hotărâre a Consiliului Superior al Procurorilor.

Managementul resurselor umane

Anul 2010 a fost un an de cotitură în materia resurselor umane. Pentru prima dată competența privind numirea, eliberarea, promovarea, încurajarea procurorilor a fost atribuită în exclusivitate Consiliului Superior al Procurorilor.

Astfel, urmare a reorganizării Procuraturii Generale și optimizării cadrelor au fost scoase la concurs 27 posturi de procuror șef și procuror șef-adjunct și 10 posturi de procuror teritorial. Selectarea candidaților se face conform procedurii stabilite prin Regulamentul privind modul de promovare în serviciu a procurorilor. Potrivit Regulamentului, Concursul se organizează și se desfășoară în baza următoarelor principii:

a) *competiție deschisă* – informarea privind funcțiile vacante de procuror, asigurarea accesului liber de participare la concurs și

realizarea dreptului la ocuparea funcției de procuror;

b) *competență și merit profesional* – selectarea persoanelor competente în baza unor criterii clar definite și a unei proceduri unice de evaluare;

c) *egalitate în drepturi la ocuparea funcției de procuror* – asigurarea accesului la funcția de procuror persoanelor care întrunesc condițiile stabilite de lege și Regulament, fără discriminare pe motive de sex, vârstă, rasă, etnie, religie, opțiune politică etc.;

d) *transparență* – prezentarea informațiilor referitoare la modul de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de procuror.

Selectarea candidaților pentru a fi promovați în funcție se efectuează de Consiliul Superior al Procurorilor, care este un organ colegial.

Resursele umane trebuie să fie o prioritate a Consiliului și pe viitor.

Pentru realizarea acestui obiectiv, măsurile

avute în vedere vizează următoarele:

- asigurarea formării continue a procurorilor la aplicarea corectă a legislației,

- asigurarea organizării și funcționării eficiente a procuraturilor teritoriale prin echilibrarea schemelor de personal în raport cu volumul de activitate,

- promovarea unei politici transparente, coerente și eficiente în materia transferurilor.

Activitatea Colegiului disciplinar

La 30 decembrie 2009, urmare a alegerilor organizate în cadrul Adunării generale a procurorilor, au fost aleși 9 procurori membrii ai Colegiului disciplinar. La 20 ianuarie 2010 președintele Consiliului Superior al Procurorilor a convocat prima ședință a Colegiului disciplinar.

Prin Hotărârea CSP nr. 2-3 d-30/10 din 23.02.10 a fost aprobat Regulamentul cu privire la activitatea Colegiului disciplinar și răspunderea disciplinară a procurorilor.

Pe parcursul I semestru al anului 2010 Colegiul disciplinar s-a convocat în 12 ședințe, în cadrul cărora au fost examinate 64 proceduri

disciplinare și au fost emise 73 de hotărâri.

Referindu-ne la aplicarea sancțiunilor față de procurorii care au comis abateri disciplinare, Colegiul a decis aplicarea următoarelor sancțiuni disciplinare: "mustrare aspră" - în privința a 4 procurori; "mustrare" - în privința a 4 procurori și "avertisment" - în privința a 20 procurori.

De asemenea, ca rezultat al examinării procedurilor disciplinare, potrivit prevederilor Legii nr. 294-XVI din 25.12.2008 „Cu privire la Procuratură”, în 8 cazuri Colegiul disciplinar a dispus prin hotărâre respingerea propunerii de aplicare a sancțiunii disciplinare și încetarea procedurii disciplinare.

Totodată, în 11 cazuri Colegiul a dispus încheierea procedurii disciplinare pe motivul inoportunității aplicării sancțiunii disciplinare, limitându-se doar la examinarea în ședință a materialelor de procedură.

Colegiul într-un caz a dispus încheierea procedurii disciplinare din lipsa temeiului

de tragere la răspundere disciplinară.

În 19 cazuri a fost dispusă încheierea procedurii disciplinare din motivul expirării termenului de tragere la răspundere disciplinară.

Colegiul disciplinar în 3 cazuri a dispus retrogradarea în grad de clasificare, într-un caz a dispus retrogradarea în funcție, iar în două cazuri a dispus concedierea din organele procuraturii.

Pe parcursul perioadei menționate nu au fost înregistrate cazuri de revocare a procedurii disciplinare, înainte ca dosarul să fie examinat de Colegiul disciplinar al procurorilor.

Din numărul total al hotărârilor emise de Colegiul disciplinar, 53 au fost validate de Consiliul Superior al Procurorilor.

În conformitate cu art. 127 al Legii nr. 294- XVI din 25.12.08 „Cu privire la Procuratură” au fost contestate 7 hotărâri, dintre care trei au fost respinse cu menținerea hotărârii Colegiului și, respectiv, 4 hotărâri au fost modificate.

Activitatea Colegiului de calificare.

Tot în rezultatul alegerilor primare, la Adunarea generală a procurorilor din 31 decembrie 2009 au fost aleși din rândul procurorilor membrii Colegiului de calificare. La 20 ianuarie 2010 președintele Consiliului Superior al Procurorilor a convocat prima ședință a Colegiului de calificare. Ulterior au fost aprobate Regulamentul de activitate, Regulamentul de promovare în serviciu a procurorilor.

Colegiul de calificare are drept scop promovarea politicii de stat în domeniul selectării cadrelor în organele Procuraturii, evaluarea nivelului de pregătire și a capacităților profesionale ale procurorilor, corespunderii funcțiilor ocupate, respectării interdicțiilor și a exigențelor față de procuror.

În primele 9 luni ale a.c. Colegiul de calificare s-a întrunit în 10 ședințe și a adoptat 78 hotărâri. Au fost contestate cu recurs 2 hotărâri. În ambele cazuri

CSP a respins contestațiile ca fiind fără suport legal.

Concluzii

Anul curent a fost unul deosebit pentru organele procuraturii. Trebuie de remarcat efortul depus privind constituirea în premieră a organului de autoadministrare a procurorilor.

Menționez că, legiuitorul a prevăzut în componența acestuia nu numai procurori în funcție, dar și reprezentanți ai societății civile. Astfel, conform art.81 din Legea cu privire la Procuratură, Consiliul Superior al Procurorilor este compus din 12 membri, dintre care 3 membri (procurorul general, ministrul justiției și președintele Consiliului Superior al Magistraturii) sunt de drept, cinci membri sînt aleși de procurorii în funcție prin vot secret, direct și liber exprimat, patru membri ai Consiliului Superior al Procurorilor sînt aleși de Parlament din rândul profesorilor titulari.

Pentru prima dată promovarea politicii de stat în domeniul selectării cadrelor în organele Procuraturii, evaluarea nivelului de pregătire și a capacităților profesionale ale procurorilor, corespunderii

funcțiilor ocupate, respectării interdicțiilor și a exigențelor față de procuror—revine unui organ colegial, ceea ce garantează autonomia procurorilor în activitate.

Un rol nu mai puțin important în activitatea consiliului, este transparența și publicitatea activității acestuia. Doar colaborarea eficientă cu celelalte autorități ale statului și ale societății civile, vor avea ca finalitate îmbunătățirea actului de justiție.

Consiliul Superior al Procurorilor nu are posibilitate să întrețină o pagină de internet proprie din cauza neasigurării cu un buget autonom. Cu toate acestea, informația despre componența, atribuțiile, agenda de activitate, hotărârile Consiliului, precum și a colegiilor instituite pe lîngă acesta poate fi accesată pe pagina oficială a Procuraturii Republicii Moldova.

Stabilirea unor relații de parteneriat cu mass-media, prin elaborarea strategiei de comunicare rămîne o prioritate a Consiliului Superior al Procurorilor pe viitor.

În același context, urmează să fie elaborată strategia privind formarea

inițială și continuă a procurorilor, al cărui obiectiv principal trebuie să se axeze pe determinarea statutului procurorului, prevenirea corupției, sporirea independenței procurorilor la realizarea actului de justiție.

Îmi exprim încrederea că, acțiunile întreprinse pînă în prezent vor consolida capacitatea Colegiului disciplinar, Colegiului de calificare, astfel încît activitatea Consiliului Superior al Procurorilor să facă față așteptărilor procurorilor și cetățenilor cu privire la eficiența activității în această materie.

Iurie PEREVOZNIC
Procuror, șef al
secției minori și
drepturile omului

Pe măsura intensificării relațiilor dintre subiecții comunității internaționale, sporește rolul dreptului internațional ca mijloc de asigurare a bunei desfășurări a proceselor în continuă schimbare care au loc în lume. În calitate de instrument regulatoriu a relațiilor dintre state sau entități, dreptul internațional încadrează textele tratatelor, convențiilor și altor acte interstatale –

multilaterale sau bilaterale. În secolul XX se conturează deja un segment important în sistemul dreptului internațional - de promovare și protecție a drepturilor fundamentale ale omului. Preocupările în acest domeniu generează în imperativ, urmare dezvoltării atrocităților celui de-al doilea război mondial. Necesitatea protecției drepturilor omului prin instrumente juridice de transpunere a drepturilor proclamate în prevederi legale, își găsește reflectare în acte regulatorii cu caracter universal sau regional ce au urmat în special după semnarea la 26 iunie 1945 a Cartei Organizației Națiunilor Unite.

Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de către Adunarea Generală a O.N.U. la 10 decembrie 1948,

REALIZAREA LA NIVEL NAȚIONAL A PRINCIPIULUI INTERNAȚIONAL DE ASIGURARE A PROTECȚIEI SPECIALE A COPILULUI

a fost primul document cu vocație universală în acest domeniu, stabilind o concepție unitară pentru comunitatea internațională despre drepturile și libertățile omului, și deschizând calea spre un sistem de protecție internațională a drepturilor omului, prin instituirea unor mecanisme specifice de protecție a acestor drepturi.

Din drepturile omului generează drepturile copilului, aceasta datorându-se operei de recunoaștere a calităților distincte și specifice ale copilului, ca și component indispensabil al speciei umane.

Vulnerabilitatea copilului în proces de dezvoltare, dictează necesitatea de a-i asigura anumite drepturi caracteristice lui, în calitate de subiect special, inclusiv *drepturi de protecție*, care să-l ocrotească contra oricăror forme de abuz

și exploatare; *drepturi de dezvoltare*, care să-i asigure acces la toate serviciile necesare pentru libera dezvoltare a personalității sale; *drepturi de participare*, care să-i asigure acces la procesul decizional în problemele care îl privesc.

Pentru a deveni un adult capabil să se întrețină și să-și întemeieze o familie, pentru a crește ca personalitate, copilul are nevoie nu numai de hrană, confort fizic și un adăpost deasupra capului, ci și de un climat favorabil dezvoltării psihice. Protecția și dezvoltarea copilului în familia sa biologică, fiind un indicator sensibil al sănătății unei societăți, trebuie să se bazeze pe un parteneriat durabil. Dinamica raporturilor familie-comunitate-stat în asigurarea protecției drepturilor copiilor urmează să deruleze astfel, încât în nici un moment al

dezvoltării sale copilul să nu fie lipsit de ocrotire.

Primul document cu vocație universală, care dezvăluie necesitatea elaborării unor standarde minime de asigurare a drepturilor și libertăților copilului este *Declarația drepturilor copilului*, proclamată de Adunarea generală a ONU la 20 noiembrie 1959. Acest act orientează subiecții comunității internaționale spre înțelegerea că sarcina de a asigura protecție și ocrotire copilului, revine întregii societăți.

La 20 noiembrie 1989 Adunarea Generală a ONU adoptă *Convenția cu privire la drepturile copilului* - document internațional de o importanță excepțională pentru generația în creștere. Preambulul Convenției menționează că, copilul, din cauza lipsei sale de maturitate fizică și intelectuală, are nevoie de o protecție specială și de îngrijiri speciale, *în principal de o protecție juridică potrivită*, înainte și după naștere. Convenția cu privire la drepturile copilului

reunește într-un singur document norme și principii care se conțin în mai multe acte juridice internaționale referitoare la copii, chemate să asigure copilului protecție specială, necesară pentru dezvoltarea lui ca personalitate, în condițiile respectării principiului asigurării interesului superior al copilului.

În acest context are relevanță art.3 din Convenție, care prevede că, în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, *interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate*. Funcționarea instituțiilor și serviciilor care au responsabilități față de copii și asigură protecția lor, trebuie să fie conformă cu normele fixate de către autoritățile competente, asigurându-se controlul corespunzător.

Aderînd la Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, prin Hotărîrea Parlamentului nr.408 din 12.12.1990 (în vigoare pentru Moldova din februarie 1993), Republica Moldova și-a asumat

obligații să se călăuzească de prevederile Convenției în procesul elaborării noii Constituții, să realizeze la nivel național dezideratele proclamate în Convenție în plan legislativ, instituțional-organizatoric etc.

Pe parcursul anilor, de la aderare la Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, pînă în timpul de față, Republica Moldova depune eforturi în vederea implementării la nivel național a prevederilor Convenției. Multe lucruri s-au realizat, multe, încă, urmează să fie realizate.

Relevăm că la 15.12.94 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat *Legea RM nr. 338-XIII privind drepturile copilului*, care stabilește că, ocrotirea de către stat și societate a copilului, a familiei și maternității constituie în Republica Moldova o preocupare politică, socială și economică de prim ordin.

Considerăm că, asigurarea unei protecții eficiente, în spiritul interesului superior al copilului, dictează imperativul inițierii unor discuții asupra oportunității revizuirii, inclusiv conceptual, a Legii

privind drepturile copilului. Este necesară o delimitare clară a responsabilității familiei biologice, a familiei lărgite, a comunității și a autorităților publice în procesul de asigurare a garantării drepturilor copilului, așa cum prevede Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Legea-cadru trebuie să stabilească fără echivoc că părinților le revine principala responsabilitate în creșterea și asigurarea dezvoltării copilului. Responsabilitatea subsidiară cade pe umerii familiei extinse și a comunității locale din care face parte copilul. Intervenția statului trebuie să fie complementară, orientată la facilitarea, preponderent prin măsuri economice, a familiei în îndeplinirea obligațiilor ce revin față de copii, iar la constatarea cazurilor de neglijență, abuz sau de privări severe, să reacționeze prompt și efectiv prin măsuri legislative și administrative.

Precum s-a menționat deja, asigurarea protecției eficiente și asistența specială a copiilor este o obligațiune pozitivă a statului, asumată în procesul aderării la actele internaționale

și o obligațiune constituțională la nivel intern.

În acest context are relevanță constatarea că organul Procuraturii este practic singura instituție publică în componența Mecanismului național de protecție a ordinii de drept, abilitată expres prin Constituție să protejeze drepturile și libertățile persoanei în condițiile legii. Astfel, Legiuitorul a identificat Procuratura ca pe unul din principalele instrumente ale statului, prin intermediul căruia acesta trebuie să-și onoreze obligațiile sale asumate la nivel internațional și intern or, potrivit art.16 al Constituției Republicii Moldova, îndatorirea primordială a statului este respectarea și protejarea persoanei.

Organele Procuraturii sunt percepute ca atare și de către populație, fapt confirmat prin numărul de adresări, mereu în creștere, care abordează diverse probleme ale vieții în societate.

Răspunzând imperativului inspirat din recomandările organismelor internaționale de protecție a drepturilor copilului, inclusiv a Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, precum și ținând cont de importanța promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în Republica Moldova, domeniu care a fost și va rămâne important pentru afirmarea valorilor democrației și consolidării statului de drept, avînd în vedere că o protecție efectivă și asistență specială, în principal protecție juridică potrivită, care trebuie asigurată copiilor, presupune activitate distinctă și implicare specializată în acest proces, prin ordinul Procurorului General nr.365-p din 24.05.2010, în cadrul Direcției investigații generale a Procuraturii Generale, a fost creată secția minori și drepturile omului. Secția are drept obiective protecția drepturilor copilului, prevenirea și combaterea delicvenței în rîndul minorilor, dar și contribuirea la protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (în special persoanelor din categoriile social-vulnerabile), în condițiile legii.

Este un segment important și nu mai puțin dificil al activității de procuror, care necesită abordare sistemică și sistematică. Asta înseamnă, nu în ultimul rînd, pregătirea și implicarea în acest proces a procurorilor specializați, întru asigurarea desfășurării unei activități permanente și eficiente. Implicarea organelor procuraturii este necesară și obligatorie, în special cînd este vorba de copii, ei avînd nevoie de condiții și protecție, inclusiv juridică, corespunzătoare. Or, dacă nu noi, procurorii, atunci cine? Mai ales că deseori, spre regret, copiii trebuie apărați chiar de cei care au obligația să-i îngrijească - părinții, adoptatorii, rudele apropiate, instituțiile rezidențiale, structurile de stat competente etc. Deaceia, dacă nu o vom face noi, procurorii sau la insistența noastră funcționarii abilitați, atunci o va face "strada", dar asta, precum se știe, este o bombă cu efect întîrziat. Deja am început a culege roadele unora, care au primit "educația străzii", părinții lor fiind plecați pentru mai mult timp din sînul familiei.

Prin urmare, întrebarea stă astăzi - în ce măsură noi,

procurorii, conștientizăm necesitatea de a ne revedea atitudinea față de aceste probleme, rostul și responsabilitatea noastră în a contribui la schimbarea situației, care de-a dreptul vorbind, este alarmantă. Răspunsul afirmativ, ghidat de dorința sinceră de a îmbunătăți starea de lucruri, trebuie să se manifeste în canalizarea eforturilor spre asigurarea omniprezenței procurorului în acest domeniu. Or, argumentele de genul - lipsesc atribuțiile necesare - sunt cel puțin irelevante.

Bunăoară, potrivit art.124 al Constituției RM în atribuțiile organelor Procuraturii întră apărarea ordinii de drept, a drepturilor și libertăților cetățenilor, în condițiile legii. Opțiunea constituțională "în condițiile legii", încadrează cerințele Legii cu privire la Procuratură, dar și prevederile altor acte legislative care atribuie în competență procurorului să intervină în interesele copiilor, precum și altor pături defavorizate, în special normele Codului Familiei, Codului Muncii, Codului Contravențional, Codului Civil, Codului de

Procedură Civilă, Codului Penal, Codului de Procedură Penală etc.

În același timp trebuie de relevat că Legea cu privire la Procuratură, oferă procurorilor vaste posibilități de a interveni ori de câte ori este necesar, întru constatarea și înlăturarea ilegalităților care afectează copiii.

Astfel, potrivit art.5 lit.a) din Legea cu privire la Procuratură, organul Procuraturii asigură aplicarea legii, *apără* ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățeanului atunci când încălcarea acestora atrage sancțiune penală.

Prin urmare, potrivit art.5 lit.a) din Legea cu privire la Procuratură, organul Procuraturii asigură aplicarea legii, *apără* ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățeanului atunci când încălcarea acestora atrage sancțiune penală. În acest scop procurorul, conform art.7 al Legii, *este în drept să efectueze investigații din oficiu, să se autosesizeze*. În procesul investigațiilor, inclusiv inițiate din oficiu, procurorul, potrivit

art.6 al Legii, *are acces liber în localuri, la documentele și materialele* instituțiilor publice, agenților economici, alte persoane juridice, este în drept *să citeze orice persoană și să solicite explicații*, nu doar în cazul urmăririi penale, dar și în cazul lezării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și în cazul încălcării ordinii de drept, *să dispună organelor abilitate efectuarea controalelor pe marginea materialelor și informațiilor primite*.

Deci, orice control planificat în vederea aplicării corecte a prevederilor legislației, respectării ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățeanului, inclusiv urmare generalizării lucrului cu petițiile, precum și verificarea oricăror semnale pot fi inițiate prin solicierea accesului la materialele relevante, aflate la subiecții responsabili. În procesul verificării materialelor, procurorii pot implica și alte structuri abilitate. Pe rezultatele controalelor (verificarilor), în lipsa elementelor infractiunii, care fac posibilă pornirea urmăririi penale, procurorii sînt în drept să înainteze oricare alte acte de reactionare care se impun. Atare activitate este în corespundere deplină cu sarcinile și atribuțiile

procurorilor prevăzute de legislație.

Prin urmare, implicarea activă a procurorului în procesul de protecție a drepturilor omului și în special a copilului, constituie un imperativ generat din obligațiunile statului de a asigura realizarea dezideratelor impuse prin normele internaționale și Constituția Republicii Moldova. Realizarea acestui imperativ nu lasă loc pentru alternative, mai ales cînd este vorba de copii care, în virtutea stării sale biologice, sunt extrem de vulnerabili în fața ilegalităților.

STUDIU INFORMATIV CU GENERICUL „PRIMUL PARLAMENT ȘI FORMAREA PROCURATURII NAȚIONALE: EVOLUȚIE, REALIZĂRI, PROBLEME”

Vasile SOLOMON

Procuror în secția asistență juridică internațională și integrare europeană

Frământările social-politice, dar și entuziasmul procurorilor din anii 1989-1991 sunt două componente de nedespărțit, care au stat la baza creării Procuraturii naționale, ca organ de asigurare a respectării și executării uniforme a legilor în stat.

Temeiurile juridice de formare Procuraturii Republicii Moldova, fără îndoială au fost Declarațiile de suveranitate și independență a statului Republica Moldova, care la 27 august 1991 și-a anunțat ieșirea din componența fostei URSS.

Unul din primele semne de detașare a organelor Procuraturii RSS Moldova de la Procuratura Generală a URSS a fost numirea dom.Dumitru Postovan în funcția de Procuror al Republicii, prin hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldova din 26.07.1990, iar prin Hotărârea Sovietului Suprem al RSSM №257-XII din 04.09.1990 a fost confirmată componența nominală Colegiului Procuraturii RSSM.

Prima apariție a normei naționale care reglementează activitatea Procuraturii este Hotărârea Prezidiului Parlamentului Republicii Moldova din 06.09.1991 „Privind măsurile de asigurare a activității organelor procuraturii Republicii Moldova”.

Procurorii anilor 1990-1995 își amintesc cu claritate evenimentele politice și sociale de la acea vreme. Este binecunoscut că primul procuror al tînărului stat independent Dumitru Postovan, la inițiativa Prezidiului Parlamentului (19 august 1991) a fost înlăturat neîntemeiat de la conducerea organelor procuraturii Republicii Moldova, ca mai apoi într-un timp record să fie repus în funcție.

Se mai reține că în acel interval de timp redus (1990-1991) organele Procuraturii RSSM activau în baza actelor normative unionale, iar lucrările de secretariat se exercitau în limba rusă. Tot aici se constată, că la recomandările Parlamentului, procuraturile teritoriale și specializate, dar și o bună parte din procurorii aparatului central treceau activ la întocmirea documentelor în limba română utilizînd grafia latină.

Cu toate acestea întregul sistem al organelor Procuraturii Republicii Moldova funcționa, conform schemei vechi preluate de la fosta procuratură URSS. Numai după aderarea Republicii Moldova la Consiliul Europei, convocarea mai multor conferințe internaționale, discuții largi în jurul problemei „rolul și locul procuraturii în sistemul organelor de stat în cadrul celor trei ramuri ale puterii”, Parlamentul Republicii Moldova, la 29.07.1994, adoptînd Constituția, în art.124-125 a determinat atribuțiile, structura și mandatul procurorilor. Astfel pentru prima dată Procuratura a fost proclamată organ independent în cadrul autorității judecătorești, iar procurorii la exercitarea mandatului de 5 ani se supun numai legii.

Reieșind din stipulările constituționale, Parlamentul Republicii Moldova s-a dovedit a fi receptiv la preluarea unor standarde europene, care pe

parcurs s-au dovedit viabile și pentru specificul Procuraturii Republicii Moldova.

Despre începutul aplicării normelor naționale adoptate de către Parlament probează înscrisurile din dosarele personale ale procurorilor.

Tot la acea vreme conducerea Procuraturii Republicii Moldova a creat o comisie (grup de lucru) din 7 membri, procurori pentru elaborarea proiectului legii naționale „Cu privire la Procuratură”, care pe parcursul anului 1991 au modelat câteva proiecte legislative, mai apoi propunând un singur document definitivat, discutat pe larg în toate procuraturile teritoriale și specializate, în subdiviziunile aparatului Procuraturii Republicii Moldova, iar mai apoi aprobat și remis de către Colegiul Procuraturii, Parlamentului Republicii Moldova pentru examinare.

La 29 ianuarie 1992, primul Parlament al Republicii Moldova cu majoritatea absolută de voturi a adoptat legea №902-XII cu

privire la Procuratură, publicată în M/O 1/23 din 30.01.1992. La intrarea în vigoare, legea a avut și s-a păstrat cu 49 articole, care pe parcurs (pînă în anul 2003) a suportat multiple modificări și completări – 56 la număr. Modificările în Legea enunțată au fost operate grație adoptării Constituției Republicii Moldova la 29.07.1994 și Actului de aderare a RM în anul 1995 la Consiliul Europei. Se menționează că Parlamentul a introdus prin Legea №551-XIII din 21.07.1995 o nouă instituție a funcției de procuror – „Procuror General”.

Crearea Procuraturii RM ca organ național s-a produs la inițiativa primului Parlament de jure la 29.01.1992.

Avînd la început un personal scriptic de 393 procurori, în mare parte confirmați încă de către Procurorul General al URSS, procurorii din tînăra republică suverană și independentă Moldova, la exercitarea atribuțiilor se conduceau și mai aplicau legislația unei țări care nu mai exista.

Stipulările legii №902-XII au fost transcrise, de autorii proiectului național, din fosta lege cu privire la Procuratura URSS, cu mici abateri. Acest lucru n-a fost sesizat de Parlament care a

admis formula sovietică de formare și activitate a Procuraturii Republicii Moldova.

Fiind un organ care era și este obligat să respecte legislația în vigoare în toate domeniile, indiferent de circumstanțe și oportunități, în frecvente cazuri deciziile Procuraturii Generale purtau un caracter nepopular, urmate de repercusiuni negative pentru imaginea organelor procuraturii. Totul era subordonat unui scop – prezentarea lucrurilor în culori purpurii în opera de executare a sarcinilor și indicațiilor conducerii Parlamentului și a Președintelui RM, fără importanță, fie dom.Mircea Snegur ori Petru Lucinschi, fie Vladimir Voronin, toți ei au lăsat amprente de implicare în activitatea procuraturii.

Obiect aparte de analiză urmează a fi activitatea de secretar al Consiliului Suprem de Securitate. Cei care s-au aflat în această funcție se implicau și au ținut la control mersul urmăririi penale pe un imens număr de cauze penale. Procuratura Generală a fost nevoită să se abată, în detrimentul activităților legale,

pentru a efectua zeci de controale tematice pe diverse probleme și adresări inventate de Consiliul Suprem de Securitate, ca pînă la urmă acestea să se termine cu un efect nul, ori și mi strașnic, cu pornirea ilegală a cauzelor penale, cu trecerea lor în setul celor suspendate sau remise în instanța de judecată fără dovezi. Anume în asemenea împrejurări, sistemul organelor procuraturii era silit să activeze pe toate direcțiile ramurale, iar Parlamentul rămînea indiferent la încălcările enumerate.

La elaborarea proiectului de Lege cu privire la Procuratură (adoptată la 14.03.2003 cu №118-XV), în a.2001-2002 grupul de lucru, era hotărît să excludă funcția de supraveghere generală, iar cele de supraveghere ramurală să fie înlocuite cu activități de “control”, “verificare”. Parte din propuneri au fost susținute, pe cînd funcția de supraveghere generală, într-o formă camuflată, a fost promovată de însăși Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XV-a.

Trebuie de menționat că pe lîngă activitatea descrisă, conducerea Parlamentului din anii 1990-1994 a întreprins și

măsurii cu rezonanță pozitivă. În această perioadă a căpătat amploare activitatea de cooperare internațională.

Sub conducerea nemijlocită a Parlamentului, în anii 1993-1996 au fost organizate 3 conferințe internaționale patronate de Consiliul Europei, cu participarea largă a unui impunător număr de experți occidentali, specialiști în materie de drept, în mod special de management al funcției de procuror. Cu susținerea directă a Parlamentului, reprezentanții Procuraturii Republicii Moldova au participat la un șir de seminare organizate de Consiliul Europei, Pactul de Stabilitate, s-au manifestat la întrunirile organizate în cadrul biroului Conferinței Procurorilor Generali din Europa și grupa consultativă a procurorilor din sud-estul Europei, Consiliului Coordonator al Procurorilor Generali din statele-membre a CSI, Asociației Internaționale a Procurorilor.

Procurorii și la moment reprezintă statul în diferite organizații internaționale:

GRECO, SECJ, SPAJ, SEEPAG și altele.

Această simplă enumerare a măsurilor la care au avut acces procurorii naționali a fost pista, de la care Parlamentul a pornit reformele de trecere cardinală a activității procurorului autohton la procesul de examinare în contradictoriu a cauzelor penale și civile în Republica Moldova. Schimbarea de anvergură a început la 5.07.1996, avînd un răsunet de proporții în spațiul post-sovietic (Ucraina, Azerbaidjan, Federația Rusă) și chiar în România, țări care au preluat și implementat experiența noastră.

Pentru a respecta principiul competenței în materie de drept, Parlamentul Republicii Moldova, la propunerea argumentată a Procurorului General, prin Hotărîrea №700-XII din 26.12.1995 cu privire la formarea unor organe în sistemul Procuraturii și cu privire la completarea personalului Procuraturii, a hotărît formarea Procuraturii pentru contribuirea executării justiției în Curtea de Apel și a 4 procuraturii de circumscriptie, procuratura unității teritoriale autonome Gagauzia (Gagauz-leri), pentru care în scopul asigurării

participării procurorilor la dezbaterile judiciare ale dosarelor penale în judecătorii și tribunale, personalul Procuraturii a fost suplimentat cu 122 de posturi de lucrători operativi și 60 posturi de secretari dactilografi. Prin Hotărîrea № 896-XIII din 26.06.1996 privind formarea organelor Procuraturii, reședința lor și circumscripțiile de activitate, structura și personalul, Parlamentul pentru prima dată la nivel național a încercat rezolvarea problemei de administrare a funcției de procuror.

Prin actul enunțat a fost stabilită ierarhia procuraturilor (Procuratura Generală, municipale, de circumscripție (5), apel, raionale (40) și specializate (6)). Tot aici legiuitorul a aprobat personalul organelor Procuraturii în număr de 910 lucrători operativi și 532 de lucrători tehnici.

Temei pentru operările enumerate era invocată necesitatea realizării prevederilor concepției reformei judiciare și de drept. În realitate aceste schimbări de structură a organelor Procuraturii naționale au avut loc grație recomandărilor

insistente ale Consiliului Europei, care și la moment rămîn actuale și demne de respectat.

Cu pătrunderea noului împrumutat de la procuraturile țărilor cu democrație avansată, Parlamentul Republicii Moldova în anii 1991-2003 acorda susținere legislativă cuvenită Procuraturii, operînd modificări și completări la normele procesual-penale. Așa prin Legea № 122-XV din 14.03.2003 a fost adoptat noul Cod de Procedură Penală, care a schimbat fundamental rolul procurorului în domeniul urmării penale și a reprezențării acuzării în instanțele judecătorești.

Începînd cu data de 12.06.2003 Parlamentul a lichidat institutul de anchetator al Procuraturii, ca fiind un instrument anacronic în cadrul organelor de drept, menite prin esență să apere drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Foștii anchetatori au fost confirmați în funcții de procurori.

La intrarea în vigoare a Codului de Procedură Penală, funcțiile procesuale ale procurorului au suportat modificări conceptuale de

proporții. Parte din acestea au trecut în controlul judecătorului de instrucție (arest preventiv ș.a.), în schimb același procuror a fost investit cu atribuții de conducere a urmăririi penale, fixarea termenului rezonabil de urmărire penală, punere sub învinuire și audierea învinuitului, aducerea la cunoștință părților materialele dosarului, întocmirea rechizitoriului în cauza penală ș.a. atribuții stabilite prin art.52-53 CPP.

La acest capitol se mai constată, că prin lege procurorul a fost investit cu obligațiunea de a reprezenta învinuirea în instanțele de judecată pe toate cauzele penale aflate spre examinare în ierarhia instanțelor judecătorești.

Totodată Parlamentul Republicii Moldova de la acea vreme (1992-1994) mai rămânea obsedat de maniere cu iz socialist. Merită a fi criticate măsurile planificate la inițiativa Parlamentului de organizare în masă a controalelor de supraveghere privind executarea cerințelor art.82 din Codul Funciar (1992).

Ecoul acestei activități s-a resimțit în toată perioada anilor 1992-2009. Litigiile privind privatizările ilicite, vânzare-cumpărare, darea în arendă a loturilor de pământ, rămân a fi și la moment obiectul examinării în instanțele de judecată. Aceasta este doar un crîmpei din cuantumul de probleme neadecvat abordate de Parlament către organele Procuraturii, fapt ce demonstrează capacitatea redusă a Procuraturii Republicii Moldova de a-și asuma obligațiuni, asemenea competențelor stabilite în practica procuraturilor țărilor comunitare. La acest subiect este binevenită recomandarea 1604(2003) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind rolul procuraturii într-o societate democratică, bazată pe principiul supremației legii, care stipulează că „este esențial ca atribuțiile și cercul de obligațiuni ale organelor procuraturii să fie limitate la urmărirea penală a crimelor și funcția de apărare a intereselor societății prin intermediul justiției penale, iar celelalte atribuții trebuie să fie executate de către alte organe competente și efective”.

La acest capitol lucrurile trebuie privite din perspectiva practicii europene, unde organele procuraturii au la bază obligația de a conduce zi de zi cu pricepere și dăruire profesională urmărirea penală pe toate faptele criminale aflate la evidența organelor competente. Tot atât de importantă este reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată. Aceste două direcții prioritare sunt secundate de obligațiunea de dare de seamă financiară anuală a procurorului-șef de orice nivel, privind temeinicia cheltuielilor bugetare la asigurarea activităților eficiente ale procuraturii. Actualmente aceasta ar fi preocuparea Parlamentului actual de a revedea funcțiile procurorului în noile condiții de integrare europeană.

În plan istoric Parlamentul Republicii Moldova a format procuraturile de județ – 7 la număr. Se menționează, că aceste organe de supraveghere și-au avut rolul lor. O bună parte din activitatea Procuraturii Generale, cum ar fi examinarea adresărilor cetățenilor pe probleme extrajudiciare, monitorizarea în

de aproape a activității procuraturilor teritoriale, parte din munca metodică a aparatului central, au fost decentralizate, transmise și executate de procuraturile județene.

O instituție procesuală nouă care a fost implementată este acordul de recunoaștere a vinovăției. În perioada anului 2009 a fost realizată sarcina de menținere a cotei procentuale a cauzelor penale examinate în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției. Astfel, în procedura dată, a fost finisată judecarea a **3449** cauze penale, ceea ce reprezintă **46%** din numărul total al cauzelor penale examinate.

Totodată vorbind de rolul Parlamentului Republicii Moldova în formarea organelor Procuraturii se subliniază că activitatea legiuitorului a avut și repercusiuni negative.

Din motive îndoielnice, la inițiativa unor deputați, cu consimțământul conducerii Procuraturii Generale, Parlamentul a lichidat procuratura ecologică și procuratura pentru contribuirea exercitării justiției în Curtea de Apel.

Procuratura Generală, analizând fenomenul corupției, cu efectele lui păguboase pentru stat și cetățean, răspîndirea acestuia în toate organele puterii de stat la nivel central și local, în anii 2001-2002 a determinat Parlamentul Republicii Moldova (Hotărîrea № 1429 din 07.11.2002) să creeze Procuratura Anticorupție, abilitînd-o cu independență și atribuții speciale în domeniu.

În scopul unei mai bune monitorizări a activității organelor Procuraturii, Parlamentul Republicii Moldova, în art.16 alin.(9) al Legii №118-XV din 14.03.2003 cu privire la Procuratură a stabilit pentru Procurorul General obligațiunea de a prezenta anual Parlamentului un raport despre starea legalității și ordinii de drept în țară, precum și despre măsurile întreprinse pentru redresarea ei.

Activitatea Procuraturii era monitorizată și supusă controlului permanent al Consiliului Suprem de Securitate, nemijlocit

Președintelui Republicii Moldova, o perioadă scurtă de timp și fostului vice-prim-ministru Iurie Roșca.

Parlamentul Republicii Moldova din ultima vreme a privit Procuratura Republicii Moldova doar ca un organ de examinare a adresărilor cetățenilor, luată la control de deputații în Parlament, de comisiile parlamentare și serviciile auxiliare ale legislativului.

La moment privim cu optimism inițiativa Parlamentului de legislatura a XVI-a, care la adoptarea Legii №294-XVI din 25.12.2008 (în vigoare de la 17.03.2009) cu privire la Procuratură a creat organele de autoadministrare a procurorilor (Consiliul Superior al Procurorilor, Colegiile de calificare și disciplinar). Ne așteptăm la o conlucrare eficientă între veriga de autoadministrare și conducere a Procuraturii Generale.

În concluzie se constată că evoluția instituțională a Procuraturii RM datorită consecvenței, de început al primului Parlament a cunoscut schimbări funcționale de ordin procesual, tehnico-informațional și transparență, iar conducerea Procuraturii Generale urmează

să revadă modalitățile de activitate, focusîndu-și eforturile la eficientizarea ei.

UNELE POSIBILITĂȚI ALE ALTERNATIVELOR DETENȚIEI ÎN CAZUL COMITERII INFRAȚIUNILOR DE CĂTRE MINORI

Iurie LEALIN
Specialist principal,
Aparatul Procurorului
General

Potrivit datelor statistice, publicate de către Biroul Național de Statistică în lucrarea „Infraționalitatea în Republica Moldova”, numărul anual al infracțiunilor comise de minori se află în permanentă creștere în coraport cu rata generală a infraționalității (descreșterea fiind înregistrată doar la infracțiunile de furt și este legată de stabilizarea relativă a situației economice). Totodată, potrivit aceluiași raport, se află în creștere numărul anual de minori condamnați la închisoare în

coraport cu cei condamnați la pedepsele non-privative de libertate. Astfel, dacă în anul 2000 din 1934 de minori condamnați pentru 190 (fiecare al zecelea minor condamnat) i-a fost stabilită pedeapsa închisorii, în anul 2008 din 445 minori condamnați, pedeapsa privativă de libertate a fost stabilită pentru 100 persoane, adică practic pentru fiecare al patrulea minor condamnat.

Pentru a reduce numărul minorilor aflați în instituțiile de detenție, în majoritatea statelor civilizate se promovează politica de realizare a alternativelor detenției și altor posibilități de a nu aplica pedeapsa închisorii față de minori, din cauza efectelor negative cunoscute pe larg ale acestei pedepse. Una dintre aceste posibilități este stabilirea vârstei răspunderii penale nu doar după criteriile obiective (vârsta biologică), ci și după cele subiective (întârzierea în

dezvoltare psihică, nelegată de o boală psihică). Cu părere de rău, legiuitorul Republicii Moldova a adoptat o poziție formalistă față de această problemă, vârsta răspunderii penale survenind la atingerea vârstei biologice de 16 (după caz, de 14) ani, fără a se lua în considerație particularitățile individuale de dezvoltare ale psihicului uman. În acest sens, se consideră oportună operarea unei modificări legislative - minorii care la momentul comiterii faptei social periculoase nu pot conștientiza caracterul de fapt și pericolul social al acțiunilor (sau inacțiunilor) sale din cauza unei întârzieri în dezvoltare psihică nu ar trebui să fie subiecți ai dreptului penal, respectiv și a infracțiunilor concrete, întârzierea respectivă stabilindu-se printr-o expertiză psihologică. Este de menționat, că asemenea reglementări se conțin în legislația penală a Federației Ruse și unui șir de state

comunitare, iar în Franța este stabilită prezumția relativă a iresponsabilității penale în ceea ce privește persoanele în vârstă de la 13 pînă la 18 ani (potrivit Ordonanței №45-174 din 02.02.1945).

Un alt aspect al problemei evitării aplicării închisorii față de minori vizează liberarea de răspundere penală ai acestora, consfințită în art.54 Cod Penal. Potrivit acestei norme, persoana în vârstă de pînă la 18 ani care a săvîrșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală în conformitate cu prevederile procedurii penale dacă s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale. Astfel, pentru liberarea minorului de răspundere penală se impun două condiții de bază:

- 1) Minorul comite infracțiunea pentru prima dată
- 2) Infracțiunea este ușoară sau mai puțin gravă

Însă rămîne a fi neclarificat faptul, dacă poate fi liberat de răspundere penală minorul, care a comis pentru prima dată două sau mai multe infracțiuni ușoare sau mai puțin grave. Reieșind din interpretarea stricto sensu a normei, în astfel de situație aplicarea instituției liberării de răspundere penală a minorului este imposibilă. Totodată astfel de interpretare este vădit în defavoarea acuzatului și vine în contradicție cu principiul umanismului și politica penală a statului, ținînd cont că acuzatul este minor. Studiul practicii judiciare permite de a concluziona, că instanțele de judecată naționale interpretează norma enunțată în sens restrîns, iar hotărîrile în care minorii se liberează de răspundere penală în cazul comiterii unei pluralități de infracțiuni se casează la Curtea Supremă de Justiție și se remit instanțelor ierarhic inferioare spre rejudecare.

O astfel de limitare a aplicării liberării de răspundere penală se argumentează prin pericolul social sporit al persoanei care a comis mai multe infracțiuni în coraport cu persoana care a comis o singură

infracțiune. Însă este neglijat faptul, că minorul care pentru prima dată comite două sau mai multe infracțiuni ușoare sau mai puțin grave încă nu dispune de o experiență „criminală” și nu are o atitudine stabil negativă față de respectarea legilor. Este de menționat, că victima infracțiunii în astfel de cazuri are un interes major de a-i fi compensate daunele aduse prin fapta prejudiciabilă. Societatea de asemenea este cointereseată în neacumularea experienței criminale la persoanele care comit infracțiuni de gravitate mică și apariția la acestea a conștiinței de necesitate și inevitabilitate recuperării prejudiciului cauzat. Astfel, în asemenea cazuri se prezintă a fi mai utilă atît pentru minorii care pentru prima dată comit infracțiunea, cît și pentru societate în general și victimele infracțiunii respective în concret neaplicarea pedepsei penale, rămînînd însă posibilitatea de a aplica măsurile de siguranță.

Cu referire la cele expuse are o semnificație deosebită practica aplicării instituției liberării de răspundere penală a minorilor în Federația Rusă, deoarece în esență reglementarea acestei instituții în Codul Penal Rus (art.90) este identică cu cea din

Codul Penal al Republicii Moldova (art.54). Diferă însă interpretarea judiciară a reglementărilor legale. Astfel, conform pct.20 din Hotărîrea Plenului CSJ FR din 11 ianuarie 2007 №2 “cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecată FR a pedepsei penale”: „se consideră că pentru prima dată a comis o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă persoana, **care a comis una sau mai multe infracțiuni**, pentru niciuna din care nu a fost judecată anterior, sau cînd sentința anterioară în privința acesteia încă nu intrat în vigoare”. În toate cazurile este vorba de comiterea infracțiunii de jure. Și cu atît mai mult se va considera că persoana a comis pentru prima dată infracțiunea, dacă o comite pentru prima dată de facto.

În concluzie, pare a fi benefică existența unei asemenea interpretări și în Republica Moldova, iar pentru evitarea unor confuzii se propune ca concretizarea nominalizată să îmbrace forma unor reglementări de ordin legislativ, în conținutul art.54 Cod Penal.

PARTICIPAREA PROCURORULUI ÎN PROCESELE JUDICIARE CIVILE, ECONOMICE ȘI ADMINISTRATIVE ÎN JUDECATĂ

Alexanru CLADCO

**Procuror, șef al secției
analiză și implementare
CEDO**

Introducere:

Competența procurorului în afara procesului penal reprezintă una din prerogativele de bază ale procuraturilor din unele state-membre ale Consiliului Europei, în special din estul Europei, evoluția căreia se datorează, în particular tradiției și necesităților atât de ordin social cât și economic și este menită să asigure respectarea drepturilor individualilor, a unui număr nedefinit de oameni sau ale statului, interesele cărora necesită a fi protejate. În special, este vorba

despre competența procuraturii de pornire a acțiunilor civile în interesul unor persoane și participarea procurorilor la examinarea pricinilor civile, de contencios administrativ și contravenționale. Republica Moldova, ca și majoritatea statelor ex-componente ale URSS (inclusiv unele țări care făceau parte din fostul lagăr socialist), a moștenit în primii săi ani de existență sistemul de drept sovietic, în care rolul procurorului era unul determinant atât în cadrul procedurilor penale, civile și administrative, cât și în cadrul supravegherii executării legilor de către organele administrației publice, persoane fizice, juridice și alte organizații de stat. Așa numita „supraveghere generală” a procuraturii a suferit anumite limitări în redacția primei Legi cu privire la procuratură, adoptată la 29.01.1992 (modificată la acest compartiment în 1995) – lege, ulterior abrogată prin Legea cu privire la procuratură din 14.03.2003. Anul intrării în vigoare a Legii cu privire la

procuratură din 14.03.2003 a marcat intrarea în vigoare a noilor Coduri (penal, civil, de procedură penală și procedură civilă), fiind caracterizat ca un an în care sistemul de drept din Republica Moldova a fost reformat radical, în concordanță cu standardele europene. În acest mod, ținând cont de recomandările experților europeni, în prevederile Legii din 14.03.2003 noțiunea de „supraveghere generală a procurorului” nu și-a găsit loc, iar competențele procurorului în sfera de activitate ce excedă dreptul penal au fost drastic reduse. Dacă anterior procurorul participa la examinarea oricărui dosar civil, având dreptul de contestare a deciziilor judiciare, inclusiv cu recurs în anulare, apoi competența acestuia a fost limitată doar la intentarea acțiunilor civile în interesul unor categorii defavorizate de persoane (vârstnici, incapabili, minori, persoane care din cauza sănătății nu aveau posibilitate să apeleze la justiție) precum și în interesele statului și ale societății.

Totodată, prezența procurorului la examinarea pricinilor civile și administrative s-a redus doar la acele cazuri, în care procurorul a intentat sau pornit el însuși acțiunea sau procedura administrativă.

Descriere:

Ținând cont de angajamentele Republicii Moldova față de structurile europene (CoE și UE) și cu asistența experților Consiliului Europei s-a purces la elaborarea unei noi legi cu privire la procuratură. Ca rezultat, la 25.12.2008 a fost adoptată Legea cu privire la procuratură (intrată în vigoare la 17.03.2009) – lege care stabilește clar rolul și locul procuraturii în sistemul justiției penale cât și competențele procuraturii în afara procedurilor penale. Legea cu privire la procuratură în vigoare limitează competența procurorului la examinarea, în condițiile legii, a pricinilor

civile, de contencios și contravenționale, atribuțiile fiind incidente doar cazurilor în care procedurile au fost inițiate de procuratură. Sunt prevăzute doar câteva situații în care procurorul este drept a intenta acțiuni civile și cazurile când acesta participă la examinarea pricinilor de drept civil (art. 5 lit. d, raportat la art. 14 din lege). Cu toate acestea, în opinia Comisiei de la Veneția nr.473/2008 din 19.06.2008 asupra proiectului legii cu privire la procuratură, adoptată în cadrul celei de a 75-a sesiuni plenare, experții au exprimat rezerve vis-a-vis de împuternicirile prea extinse ale procurorilor în afara procesului penal (în special conținutul art. 124 Constituție care prevede că procuratura reprezintă interesele generale ale societății, cât și competențele procurorului de la art. 6 din lege, potrivit cărora procurorul este împuternicit a solicita tuturor persoanelor fizice și juridice, indiferent de forma de organizare documente, informații relevante cât și accesul nestingherit la sediile persoanelor juridice, inclusiv ale autorităților publice). De asemenea, experții au accentuat că intervenția procurorului la deschiderea procedurilor civile și administrative trebuie să poarte un caracter subsidiar.

Dreptul intern care reglementează participarea procurorului la examinarea procedurilor de drept civil și contravențional.

1) Codul de procedură civilă: art. 71:

alin. 2 – procurorul este în drept a intenta acțiunea civilă în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime numai la cererea scrisă a persoanei interesate dacă aceasta nu se poate adresa în judecată personal din cauză de sănătate, vârstă înaintată, incapacitate sau din alte motive întemeiate. Acțiunea în apărarea intereselor persoanei incapabile poate fi înaintată de procuror indiferent de existența cererii persoanei interesate sau a reprezentantului ei legal. În cazurile prevăzute de lege, procurorul este în drept să se adreseze în judecată în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unui număr nelimitat de persoane.

alin. 3 - Procurorul este în drept să adreseze în judecată o acțiune sau o cerere în apărarea drepturilor și intereselor statului și ale societății ce țin de:

a) formarea și executarea bugetului;

b) protecția proprietății aflate în posesiunea exclusivă a statului;

c) recuperarea prejudiciului cauzat statului;

d) rezilierea contractului care lezează statul în interesele lui;

e) perceperea unei sume în beneficiul agenților economici în al căror capital statutar statul are cotă-parte;

f) declararea, în condițiile legii, a actelor normative ale autorităților publice, ale altor organe și organizații, ale persoanelor oficiale sau funcționarilor publici ca fiind nule;

g) perceperea în beneficiul statului a bunurilor dobândite ilicit;

h) anularea înregistrării și lichidarea persoanei juridice în cazul încălcării modului stabilit de constituire, precum și urmărirea veniturilor ei ilicite;

i) protecția mediului înconjurător;

j) alte cazuri prevăzute de lege.

La cazurile prevăzute de alin. 2 procurorul acționează numai la cererea persoanei interesate, lipsa cererii ducând la scoaterea cererii procurorului de pe rol de către instanță, cu excepția cazurilor când

procurorul acționează *ex officio* – atunci când este vorba despre pornirea procesului civil în interesele persoanei declarată de instanță ca fiind incapabilă și în situațiile prevăzute de alin. 3: când este vorba despre protejarea intereselor statului și ale societății.

Conform prevederilor art. 55, 71 alin.1 și 72 ale Codului de procedură civilă, procurorul are statut de participant în procesul civil cu drepturi și obligații procesuale caracteristice reclamantului, cu excepția de a încheia tranzacții de împăcare și obligația de achitare a cheltuielilor de judecate. Cu toate acestea, procurorul nu are calitatea de reclamant, fiindcă derularea procedurii judiciare la acțiunea intentată de procuror depinde de comportamentul reclamantului, în sensul acceptării intervenției acestuia în procesul intentat de către procuror și susținerea cererii depuse. Legea procesual-civilă limitează dreptul reclamantilor de renunțare la acțiunea procurorului, în cazul în care această renunțare va duce la lezarea intereselor

altor persoane (este vorba în special despre renunțarea la acțiune a reprezentanților autorităților publice sau persoanelor juridice cu capital de stat în procese de examinare a cererilor procuraturii despre constatarea nulității sau rezoluțiunea/rezilierea contractelor care prejudiciază statul). O situație diferită prezintă renunțarea procurorului la acțiunea intentată de către el în interesele persoanelor enumerate la art. 71 alin. 2 sau în interesele statului și societății. În cazul renunțării procurorului la acțiune, reclamantul este în drept să o preia – procesul civil continuând în acest caz fără participarea procurorului, după achitarea de către reclamant a taxei de stat. Potrivit legislației (Codul de procedură civilă și Legea taxei de stat), procurorul în toate cazurile sesizează instanțele de drept civil (inclusiv instanțele economice) fără a fi impus să achite plata taxei de stat, iar reclamantul în favoarea căruia procurorul acționează, beneficiază implicit de acest „avantaj”. Desigur, vorbim despre situații izolate, când procurorul renunță la acțiune atunci când în timpul examinării judiciare se constată noi circumstanțe, care duc la lipsa temeiului de intervenție a procurorului (dispare interesul persoanei pentru care se

acționează, a statului sau interesul public).

În fiecare caz când procurorul intentează acțiunea civilă în interesul altei persoane sau când renunță în ședința judiciară la cererea înaintată, el își asumă obligația să verifice temeinicia acestor acțiuni procesuale și să-și motiveze decizia prin prisma legislației naționale, Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului (cel mai relevant caz fiind hotărârea adoptată de CEDO la 15.01.2009 în cauza *Menchinskaya vs. Russia*). În această cauză, Înalta Curte a reiterat poziția Comisiei de la Veneția referitor la unele aspecte ale Legii cu privire la procuratura Federației Ruse, adoptată în cadrul celei de a 63-a Sesiuni plenare (10-11 iunie 2005). Potrivit recomandărilor Comisiei de la Veneția (Comisia Europeană pentru Democrație prin prisma Legii), necesitatea intervenției procurorului în afara sferei de acțiune a dreptului penal este dictată de îndeplinirea următoarelor condiții:

a) trebuie să se țină cont de necesitățile particulare ale statului în domeniul

economic sau social (principiul excepționalității);

b) rolul procurorului în cadrul procedurilor civile nu trebuie să fie unul predominant și determinant, intervenția procurorului fiind necesară doar atunci când scopul procedurii inițiate de către el nu poate fi atins altfel, inclusiv și sub aspectul ineficienței organelor abilitate de lege să le îndeplinească (principiul subsidiarității);

c) participarea procurorului la examinarea procedurilor civile, de contencios administrativ și administrative trebuie să fie limitată la cazuri particulare și să fie determinată de obiective temeinice și recunoscute de lege (principiul specialității);

d) procurorii pot interveni în situațiile privind protecția intereselor statului (principiul apărării intereselor de stat);

e) procedura inițiată de procuror trebuie să urmărească în orice caz remediarea încălcărilor de

- f) lege produse (principiul legalității);
apărarea interesului public, indiferent că este vorba despre protecția mediului înconjurător sau acțiuni despre lichidarea (insolvența) întreprinderilor justifică intervenția procurorului în aceste domenii (principiul interesului public);
- g) intervenția procurorului este justificată și în cazul în care se urmărește apărarea drepturilor civile ale unor categorii defavorizate ale populației (principiul apărării drepturilor omului);
- h) procurorii nu trebuie să fie investiți cu puteri decizionale privind acordarea de drepturi sau asumarea unor obligații în cadrul procedurilor civile ori să aibă mai multe drepturi procedurale decât oricare altă parte în proces (principiul egalității armelor);

i) intervenția procurorului nu trebuie să fie bazată pe discriminarea sau avantajarea vreunor categorii de persoane care reclamă încălcarea drepturilor lor (principiul nediscriminării);

În orice caz, indiferent de temeiul legal de intervenție a procurorului în vederea apărării drepturilor individualilor, a intereselor statului și societății, este absolut necesar ca statul să asigure desfășurarea unui proces echitabil pentru părți, în sensul exercitării depline a drepturilor procesuale fără ca simpla prezență a procurorului în proces să afecteze hotărârea judecătorească în detrimentul părții adverse.

Caracterul intervenției în subsidiar al procurorului la inițierea procedurilor civile este unul primordial de care se ține cont, astfel încât să fie evitată o eventuală condamnare a statului de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.

Potrivit prevederilor art. 302 alin.1 și 2 CPC, procurorul este investit și cu dreptul de intentare a cererilor privind limitarea în capacitatea de exercițiu a persoanelor care abuzează de consumul de alcool sau droguri, consecința cărora duc la agravarea

situației materiale ale familiei acestei persoane, precum și cereri privind declararea persoanei care suferă de tulburări psihice ca fiind incapabilă.

Pe lângă aceste situații, procurorul (în speță, Procurorul General) este în drept a iniția în conformitate cu art. 17 al Legii cu privire la Agentul guvernamental, acțiuni în regres de recuperare a prejudiciului cauzat statului, față persoanele din intenția sau culpa gravă ale cărora statul a suferit o condamnare la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului sau în cazul când a fost dispusă achitarea obligatorie a compensațiilor prin acord de reglementare amiabilă. Aceste acțiuni se înaintează conform legii în interesele statului, care este reprezentat de către Ministerul Finanțelor ca ordonator principal al bugetului de stat, din contul căruia sunt achitate sumele acordate cu titlu de compensații. În aceeași ordine de idei, cu titlu de excepție, Codul de procedură civilă (art. 447 lit. c și 449 lit. g) prevede dreptul Procurorului General de a iniția la propunerea Agentului guvernamental cereri de revizuire a hotărârilor instanțelor naționale de drept civil, atunci când au fost inițiate acorduri de reglementare

amiabilă în cauzele pendinte la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.

2) Codul Familiei (art. 31,42,53, 68,94,137,140)

În vederea protejării securității unor anumite raporturi juridice din dreptul familiei cât și a copiilor minori rezultați atât din relațiile de căsătorie cât și din afara lor (un loc aparte revenindu-le copiilor abandonati sau orfani), procurorul a fost investit cu drepturi privind intentarea acțiunilor civile în interesele minorilor și a societății. În cazurile stabilite de Codul familiei, procurorul nu deține rolul predominant în intentarea cererilor de chemare în judecată, ci este investit cu acest drept alături de soți, tutori, reprezentanți legali ai minorilor, adoptatori, autoritate tutelară sau alte organe abilitate.

- art. 31 alin. 3 stabilește că la cererea unuia dintre soți sau a procurorului, instanța judecătorească este în drept să declare nulitatea, totală sau parțială, a contractului matrimonial dacă acesta conține clauze care lezează drepturile și interesele unuia dintre soți, ale copiilor minori ori ale altor persoane ocrotite prin lege. De

regulă, procurorul intervine în aceste situații doar atunci când contractul matrimonial sau unele din clauzele acestuia lezează interesele minorilor, persoanelor incapabile sau când soțul interesat nu se poate adresa în instanță din cauza sănătății, vârstă înaintată sau alte motive întemeiate.

- Art. 42 alin. 1 stabilește că soțul minor, părinții lui sau tutorele, autoritatea tutelară sau procurorul pot cere declararea nulității căsătoriei dacă căsătoria a fost încheiată de către o persoană care nu a atins vârsta matrimonială (18 ani) și care nu a obținut dispensa de vârstă pentru căsătorie (min. 16 ani). Legea prevede o excepție, că odată cu atingerea de către soțul minor a vârstei matrimoniale, care coincide cu vârsta majoratului (18 ani), dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îl are numai el. În această situație, statul ține să limiteze intervenția procurorului astfel încât această intervenție să nu creeze obstacole în crearea familiei – rolul procurorului la declararea nulității căsătoriei încheiate cu

un minor cu vârsta de până la 18 ani și care nu a obținut dispensă fiind cu caracter de protecție a drepturilor minorilor și nu unul punitiv. Norma în cauză mai prevede și o altă situație în care procurorul este în drept a cere declararea nulității căsătoriei, indiferent de atingerea vârstei matrimoniale. Ne aflăm în situația în care a fost încheiată o căsătorie fictivă – adică căsătoria fără efecte juridice și care, implicit dezavantajează instituția familiei în rolul său de celulă a societății.

- Art. 53 alin. 2 prevede dreptul procurorului de a asigura în condițiile prevăzute de lege apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului. Este o situație de excepție, aplicabile cazurilor de protecție a drepturilor copiilor ale căror interese nu pot fi reprezentate de părinți (fie că sunt decăzuți din drepturile părintești, fie că sunt decedați) sau de către tutori și alte persoane care înlocuiesc părinții (în cazul în care aceștia nu se pot adresa în instanță din cauză de vârstă înaintată, boală și alte motive întemeiate), deoarece ca regulă drepturile și interesele copiilor sunt protejate de către părinți (reprezentanți legali), persoanele care îi înlocuiesc sau de către tutori.

- Conform art. 68, procurorul este în drept a cere decăderea din drepturile părintești a unui sau a ambilor părinți – acțiunea care se înaintează în vederea apărării drepturilor copilului minor.

- Potrivit prevederilor art. 94 alin. 5, procurorul este în drept a cere în instanță declararea nulității contractului privind plata pensiei de întreținere care contravine intereselor copiilor minori sau majori incapabili. Pe lângă procuror (care intervine pe cale de excepție), mai sunt în drept a cere acest lucru – reprezentanții legali ai copilului, tutorii și autoritatea tutelară.

- În vederea protejării intereselor copiilor supuși adopției, procurorul este investit cu dreptul de a cere desfacerea adopției (art. 137) sau nulitatea acesteia (art. 140).

Cât privește participarea procurorului în procesul contravențional, ținem să menționăm că odată cu intrarea în vigoare a noului Cod contravențional (31.05.2009), procurorul a fost investit cu drepturi extinse, atât la nivel de adoptare a deciziilor de sancționare, cât și la nivel de contestare a hotărârilor adoptate în cadrul procesului

contravențional. Cu toate că procurorul are competență lărgită (față de procedura reglementată de vechiul Cod cu privire la contravențiile administrative), regula de intervenție a acestuia în cadrul procesului contravențional a rămas aceeași – procurorul participă la examinarea cauzelor cu privire la contravenții doar în cazurile în care el însuși le-a intentat (art. 386 alin. 2 lit. d). Pe lângă faptul că procurorul este în drept a intenta conform competenței sale proceduri cu privire la contravenție, atunci când este sesizat sau acționează *ex officio*, el este în drept a aplica și sancțiuni contravenționale în cazurile stabilite de lege. La fel, procurorul este în drept a contesta procesele-verbale de constatare a contravențiilor și deciziile adoptate pe ele de către agenții constatatori (art. 448), inclusiv cu recurs (art. 467) iar în cazurile prevăzute de lege – cu revizuire (art. 475, 476).

În concluzie, putem vorbi despre faptul că atribuțiile cu care sunt investiți procurorii în Republica Moldova de acționare și participare în cadrul procedurilor civile și contravenționale corespund

rigorilor vieții sociale și economice ale statului, fiind conforme standardelor europene. În acest sens, menționăm concluziile adoptate în cadrul celei de a 6-a Conferințe a Procurorilor Generali ai Europei (Budapesta 2005) cât și ale Consiliului Consultativ al Procurorilor din Europa, adoptate în cadrul Conferinței Procurorilor Generali din Sankt-Petersburg 2008. Potrivit acestor concluzii, statele-membre sunt îndrumate să asigure supremația legii de către serviciile procuraturii, ale căror atribuții în afara domeniului dreptului penal sunt binevenite și sunt considerate a fi conforme standardelor impuse de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale cât și cerințelor Consiliului Europei (în speță, Recomandarea Adunării Parlamentare a CoE nr. 1604 (2003) cu privire la rolul procuraturii într-o societate democratică bazată pe principiul supremației legii).

INFRAȚIUNILE INFORMATICE (ART.260⁴-261¹ COD PENAL)

Veaceslav SOLTAN

**Procuror, șef al secției
tehnologii informaționale și
investigații ale infracțiunilor
în domeniul informaticii**

**Articolul 260⁴. Producerea,
importul, comercializarea sau
punerea ilegală la dispoziție a
parolelor, codurilor de acces sau
a datelor similare**

Înscrierea acestei infracțiuni în lege urmărește scopul să limiteze accesul la instrumente (dispozitive, programe informatice, parole, coduri de acces etc.) care permit săvârșirea infracțiunilor informatice.

Obiectul infracțiunii.

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale ce

protejează buna funcționare a sistemelor informatice de către cei îndreptățiți să le utilizeze în scopul pentru care acestea au fost create.

Obiectul material (imaterial) cuprinde datele informatice ce țin de protecția sistemului, dispozitivele sau programele informatice ce facilitează comiterea infracțiunilor prevăzute de la art. art.237, 259, 260¹-260³, 260⁵ și 260⁶ (infracțiunea de acces ilegal la un sistem informatic; infracțiunea de interceptare ilegală a unei transmisii de date informatice; infracțiunea de alterare a integrității datelor informatice și infracțiunea de perturbare a funcționării sistemelor informatice).

Astfel, obiectul material se concretizează în:

- dispozitive
- programe informatice
- parolă
- cod de acces
- alte date similare de natură a permite accesul total sau parțial la un sistem informatic.

Parola, ca și codul de acces, reprezintă o înșiruire secretă cu lungime variabilă de cifre, litere și semne speciale rezultate în urma atingerii anumitor butoane ale tastaturii ori generate aleatoriu, prin aplicarea unui algoritm matematic anumitor semnale electrice (sau de altă natură) în cadrul unui dispozitiv special fabricat în acest sens. În mod figurat, parola și codul de acces pot fi comparate cu „dinții” unei chei. Cu ajutorul acestora, din motive de securitate, deținătorii sau utilizatorii autorizați restricționează accesul străinilor la sistemele, dispozitivele sau programele informatice pe care le rulează sau gestionează.

Victima infracțiunii este persoana fizică sau juridică deținătoare de drept sau proprietară (nu neapărat utilizator) a parolelor, codurilor de acces sau alte asemenea date informatice care au fost în mod fraudulos utilizate pentru a permite accesul într-un sistem informatic.

Latura obiectivă. Fapta prejudiciabilă este concretizată de

acțiunile alternative de producere, vindere, importare, comercializare sau punere la dispoziție unelte de natură a permite săvârșirea infracțiunilor amintite.

Uneltele pot consta în:

- Script sau program;
- Agent independent;
- Virus;
- Troian;
- Program integrat;
- Unelte distribuite;
- Interceptor de date.

Consumarea se realizează în momentul producerii daunelor în proporții mari. Infracțiunea respectivă are o componentă materială.

Latura subiectivă este caracterizată de intenție calificată prin scop. Astfel, acțiunile descrise în alin.(1) și (2) vor fi comise în scopul săvârșirii infracțiunilor prevăzute de art.237, 259, 260¹-260³, 260⁵ și 260⁶ din Codul penal.

Subiectul infracțiunii îl poate constitui atât persoana fizică, responsabilă care a împlinit 16 ani, cât și cea juridică, și anume acele persoane care:

- produc;
- vând;
- importă;
- distribuie;
- pun la dispoziție;
- dețin mijloacele de înfăptuire a infracțiunilor contra confidențialității și integrității datelor și sistemelor informatice.

Articolul 260⁵. Falsul informatic

Reglementarea urmărește protejarea securității juridice prin încredințarea tuturor acelor acțiuni care pot, prin modificarea unor date aflate pe suport informatic, să atragă după sine consecințe juridice nedorite pentru persoanele care au conceput, realizat, implementat sau asupra cărora își manifestă efectele informația modificată.

Obiectul infracțiunii.

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale circumscrise protejării securității circuitului juridic, totodată, constă în relațiile sociale referitoare la încrederea publică în siguranța și viabilitatea sistemelor informatice,

la valabilitatea și autenticitatea datelor informatice, a întregului proces modern de prelucrare, stocare și tranzacționare automată a datelor de interes oficial sau privat.

Obiectul material (imaterial) îl constituie suportul pe care se află stocate datele informatice alterate în scopul producerii de consecințe juridice. Datele informatice care apar pe monitor sau la imprimantă sub formă de caractere alfanumerice cu înțeles pentru utilizatori sunt reprezentate la „nivel fizic” (al mașinii de calcul) sau pe suportul de stocare de a înșiruire logică de stări „0” și „1” corespunzătoare unor variații de tensiune. Acționând asupra acestor date (sau introducând unele noi) este echivalent cu a acționa (prin intermediul procesorului) asupra înșiruirii de „0” și „1” și, implicit, asupra mediilor de stocare (Hard-Disk, floppy-disk, memorie flash, CD, DVD etc.).

Victimă, în cazul acestei infracțiuni, va fi persoana fizică sau juridică prejudiciată în propriile interese și față de care se produc consecințe juridice (de ordin patrimonial, moral ori social) în urma contrafacerii datelor informatice. Totodată, victimă va fi și proprietarul, deținătorul de drept

ori utilizatorul autorizat al sistemului informatic.

Latura obiectivă. Fapta prejudiciabilă se realizează printr-o acțiune alternativă de introducere, modificare sau ștergere de date informatice, ori de restricționare a accesului la aceste date.

Actele prin care se realizează fapta implică efecte negative asupra stării datelor în ce privește capacitatea lor de a funcționa și atesta fapte ori situații de maniera prevăzută de persoana care dispune de ele, ajungându-se la o situație care corespunde fabricării unor documente false sau falsificării unor documente autentice.

Cu titlu de exemplu, falsificarea datelor informatice s-ar putea realiza sub următoarele forme:

- inserarea, modificarea sau ștergerea de date în câmpurile unei baze de date existente la nivelul unui centru de evidență informatizată a persoanei, unei bănci sau societăți de asigurări etc. – prin acțiunea directă a făptuitorului asupra tastaturii ori prin copierea datelor de pe

un suport de stocare extern;

- alterarea documentelor stocate în format electronic, prin modificarea sau ștergerea directă a cuvintelor etc.

Într-o abordare tehnică mai complexă, falsul informatic va lua una din următoarele forme:

- Simularea poștei electronice;
- Simularea hyperconexiunilor;
- Simularea Web-ului
- Simulare (SPOOFING).

Serviciile Transport Control Protocol (TCP) și Uniform Datagram Protocol (UDP) presupun că adresa Internet Protocol (IP) a unui host este validă și, ca atare, este credibilă. Totuși, un host hacker poate folosi rutarea sursei IP pentru a se da drept client sau host credibil. Un hacker poate folosi rutarea sursă IP pentru a specifica o rută directă spre o destinație și o cale de revenire înapoi la origine.

Ruta poate include routere sau hosturi care în mod normal nu se folosesc pentru a transmite un pachet la destinație. Astfel, hackerul poate intercepta sau modifica transmisiile fără a întâlni pachetele destinate hostului veritabil.

În cadrul atacului prin disimulare – masquerade attack – hackerul inițiază sesiunea prin transmiterea unui pachet SYN (sincronizare) către server folosind adresa IP a clientului ca adresă sursă. Adresa transmisă de hacker trebuie să fie aceea a unui host credibil. Serverul va conforma pachetul SYN printr-un pachet SYN ACK. Hackerul va conforma pachetul SYN / ACK al serverului cu propriul său pachet. Pachetul hackerului va conține valoarea presupusă a numărului de secvență SVR_SEQ_0. Pentru a avea succes, hackerul nu trebuie să intercepteze pachetele client, deoarece poate anticipa secvența SVR_SEQ_0 și, ca atare, îl poate confirma.

Poșta electronică pe Internet este deosebit de simplu de simulat, motiv pentru care, în general, mesajele email nu pot fi credibile în lipsa unor facilități cum sunt semnăturile digitale.

Atacul prin simularea hiperconexiunii exploatează un

neajuns în modul în care majoritatea browserelor folosesc certificate digitale pentru securizarea sesiunilor Web. Atacul prin simularea hiperconexiunii nu este orientat numai asupra criptografiei de nivel scăzut sau asupra funcționalității protocolului SSL. În consecință, atacul poate fi îndreptat și împotriva altor aplicații securizate cu certificat digital, în funcție de modul în care aceste aplicații își folosesc certificatele.

Simularea Web-ului este un alt tip de atac hacker. La simularea Webului, hackerul creează o copie convingătoare, dar falsă a întregului Web. Web-ul fals este o reproducere exactă a celui veritabil, adică are exact același pagini și conexiuni ca și adevăratul Web. Cu toate acestea, hackerul controlează integral falsul Web, astfel încât întregul trafic de rețea între browserul victimei și Web trece prin sistemul hacker. La executarea unei simulări a Web-ului hackerul poate observa sau modifica toate datele trimise de la victimă la serverele Web. De asemenea, hackerul are controlul întregului trafic returnat de serverele Web către victimă.

Consecința constă în obținerea de date necorespunzătoare adevărului și, prin aceasta, crearea unei stări de

pericol pentru încrederea care se acordă datelor informatice și, în general, prelucrării automate a acestora.

Latura subiectivă este caracterizată de intenție directă, calificată prin scop.

În condițiile inserării, modificării sau ștergerii de date informatice, va exista infracțiune chiar dacă persoana a alterat adevărul din cuprinsul acestor date cu un scop „legitim” (de exemplu, pentru a crea proba unei situații juridice reale).

De asemenea, nu este necesară utilizarea efectivă a acestor date, ci numai obținerea lor în vederea realizării scopului propus.

Scopul urmărit îl reprezintă utilizarea datelor necorespunzătoare obținute în vederea producerii unei consecințe juridice. Datele sunt susceptibile să producă consecințe juridice dacă sunt apte să dea naștere, să modifice sau să stingă raporturi juridice, creând drepturi și obligații.

Subiectul poate persoana fizică responsabilă, care a împlinit vârsta de 16 ani. Manipulările frauduloase de acest gen sunt, în general, realizate de către inițiați în știința calculatoarelor ori de persoane care, prin natura

serviciului, au acces la date și sisteme informatice.

Articolul 260⁶. Frauda informatică

Obiectul infracțiunii:

Obiectul juridic special

Îl constituie relațiile sociale ce protejează patrimoniul unei persoane, atunci când prezența respectivei persoane în spațiul cibernetic se cuantifică într-un anumit volum de date stocate într-un sistem informatic sau vehiculate într-o rețea.

Obiectul material (imaterial) este dat de sistemele informatice care conțin datele informatice alterate sau care sunt împiedicate să funcționeze ca urmare a activității făptuitorului.

Victima va fi persoana al cărei interes patrimonial a fost prejudiciat prin acțiunea făptuitorului, precum și proprietarul, deținătorul de drept sau utilizatorul legal al unui sistem informatic.

Latura obiectivă. Fapta prejudiciabilă se realizează prin cel puțin una din acțiunile alternative, exprimate prin:

- introducerea de date informatice;

- modificarea de date informatice;
- ștergerea datelor informatice;
- restricționarea accesului la date informatice;
- împiedicarea funcționării unui sistem informatic.

„Împiedicarea funcționării sistemului informatic” presupune înfăptuirea oricărui act de natură a duce la imposibilitatea utilizării, parțial sau total, temporar sau permanent, a respectivului sistem. Spre exemplu, făptuitorul acționează la o anumită dată și la o anumită oră asupra sistemului informatic al Bursei, reușind să paralizeze tranzacțiile electronice de acțiuni, ceea ce are repercusiuni serioase asupra afacerilor și câștigurilor entităților aflate în plin proces de vânzare-cumpărare.

În mediul informatic, fraudă poate avea mai multe forme și adesea se poate confunda cu înșelăciunea tradițională, mijlocul de realizare fiind computerul.

„*Momește și schimbă*” (*Bait and Switch*). Este o formă de fraudă informatică în care făptuitorul ademenește potențiali clienți făcând publicitate (preț foarte mic, profitabilitatea afacerii etc.) unor produse, care fie nu există în realitate, fie sunt ulterior schimbate cu produse aparent similare, dar cu calități net inferioare. În esență,

clientului i se prezintă posibilitatea de a achiziționa un anumit produs la un preț foarte mic, însă în momentul onorării comenzii, acestuia i se comunică faptul că produsul „nu mai există în stoc” și i se oferă o altă posibilitate, un alt produs (contrafăcut) ca o „consolare” pentru „inexistența” celui original prezentat în anunț.

„*Trucuri bazate pe încredere – abuzul de încredere*” (*Confidence Tricks*). Se bazează pe intenția de a induce în eroare o persoană sau un grup de persoane (denumite „ținte”) cu privire la posibilitatea de a câștiga importante sume de bani sau de a realiza ceva însemnat. De obicei, făptuitorul se bazează pe ajutorul unui complice, care, pe parcursul înșelăciunii, va acționa psihologic asupra țintei inducându-i artificial senzația că „jocul”, „acțiunea” etc. sunt cât se poate de reale și profitabile, ele însuși „având încredere în autor”.

„*Fraude cu avans*” (*Advance Fee Fraud*). Sunt adesea cunoscute sub denumirea de „transferuri nigeriene” sau „scrisori nigeriene” ori, pur și simplu, „înșelătorii 419” (după numărul articolului din Codul Penal al Nigeriei care încredințează astfel de fapte). În acest caz, victimele sunt oameni bogați sau investitori

din Europa, Asia Australă sau America de Nord. Schema de operare este relativ simplă. O persoană (investitor, om de afaceri etc.) este contactată după următorul șablon: „...oficial cu rang înalt din Nigeria, intenționez să expatriez importante fonduri și vă solicit ajutorul de a folosi conturile dvs. pentru transferul bancar, în schimbul unui comision de 10-20% din suma transferată...”. Presupusa afacere este în mod atent prezentată și ca un „delict nesemnificativ” (gen white collar crime – infracționalitatea gulerelor albe), care, însă, oferă posibilitatea unor „importante câștiguri”. Inducerea, aproape subliminal, a ideii de „mică ilegalitate” în legătură cu „operațiunea” are rolul de a descuraja victima să raporteze cazul autorităților în momentul în care realizează că, dându-și detaliile de cont unor necunoscuți, a fost în realitate deposedată de toate lichiditățile sau economiile. Într-o altă variantă a fraudei, victima primește un mesaj de email de la un presupus avocat ori reprezentant al unei societăți de administrare valori mobiliare sau imobiliare prin intermediul căruia este anunțată cu privire la decesul unei „rude foarte îndepărtate”, de care, bineînțeles, victima nu avea

cunoștință, și care i-ar fi lăsat o moștenire însemnată. Autorul solicită într-un mesaj ulterior victimei detaliile conturilor bancare în vederea „transferului bancar al lichidităților moștenite” (sume exorbitante care au menirea să inhibe instinctul de apărare). În cea mai nouă versiune a acestui tip de fraudă, autorul se oferă să cumpere unul dintre produsele scumpe postate spre vânzare de victimă pe o pagină de Web specializată în vânzări și cumpărări online (ex. **eBay**), printr-un ordin de plată, filă check sau alt instrument oficial emis de a autoritate bancară. În mod „accidental” check-ul va avea înscrisă o sumă mai mare decât valoarea produsului „cumpărat”, motiv pentru infractor să-i solicite (prin email) victimei să-i returneze diferența de bani, telegrafic, la o terță adresă, la confirmarea primirii coletului. De regulă, check-ul intră ca bun de plată după o zi sau două, însă contrafacerea lui iese la iveală abia după aproape o săptămână, timp în care victima a apucat să trimită și produsul și „restul de bani” infractorului.

„Depozitele false” (*Fake Escrow*). O altă metodă de fraudare în sisteme informatice este aceea prin care, autorul, după ce câștigă o licitație de produse pe un site Internet specializat (gen eBay sau AltaVista), solicită victimei utilizarea unui site (sau serviciu) de escrow „sigur”, „neutru” care să „depoziteze” bunurile (produsele – în general echipamente electronice) până la perfectarea aranjamentelor financiare. Bineînțeles, site-ul de escrow este creat și controlat de infractor, iar la primirea bunurilor „în gaj”, respectiva pagină Web este închisă (dezactivată) iar contul șters.

„*Frauda salam*”. Este o operațiune destul de simplu de realizat, dar necesită accesul în sistemul informatic al unei instituții bancare. Autorul accesează aplicația informatică de gestionare conturi clienți sau pe cea de facturare și modifică anumite linii din program în așa fel încât produce o rotunjire în minus a sumelor rezultate din calculele bancare specifice, diferențele fiind direcționate către un anumit cont. Numele fraudei este sugestiv pentru operațiunea de obținere, sumare și transfer a tuturor procentelor rezultate din rotunjirile aritmetice impuse prin soft.

„*Prizonierul Spaniol*”. Metoda, pe cât de simplă, pe atât de jenantă pentru victime, își are originea într-o înșelăciune la modă în secolul 17. În esență, autorul contactează ținta (om de afaceri, familia acestuia, persoane cu tendințe caritabile etc.) printr-un mijloc electronic (email, mesagerie instantă – IM etc.) și îi „dezvăluie” faptul că este în legătură (telefonică, email etc.) cu un „foarte important” ori „binecunoscut” personaj din lumea politică, economică-socială ori artistică, ce se află încarcerat sub un alt nume în Spania, fiind victima unei înscenări. Întrucât personajul ar dori să evite publicitatea de scandal, autorul înșelăciunii solicită „sprijinul financiar” al țintei pentru a „plăti cauțiunea personalității arestate”, urmând ca aceasta, la revenirea în țară, să se „revanșeze considerabil”. Adesea, fraudă nu se oprește după primul transfer bancar de acest gen, victima realizând mult mai târziu, în cursul corespondenței electronice cu autorul, că sunt necesare și alte „operațiuni costisitoare” cărora a trebuit (trebuie) să le facă față „pentru eliberarea personajului”, totul fiind, evident, construit artificial. Succesul fraudei rezidă de cele mai multe ori în măiestria

jocului psihologic al autorului care îmbracă povestea „incredibilă” într-o aură de mister și confidențialitate, reușind să-i creeze victimei impresia că participă la o „acțiune de mare însemnătate” în plan politic-economic-social ori artistic.

Consecința constă în cauzarea unor daune în proporții mari (alin.(1)) sau daune în proporții deosebit de mari.

Consumarea infracțiunii se realizează în momentul comiterii acțiunii ce are ca rezultat cauzarea prejudiciului.

Latura subiectivă. Frauda informatică se săvârșește numai cu intenție directă, aceasta fiind calificată prin scop. Fapta se săvârșește în scopul obținerii un beneficiu material pentru sine sau pentru altul.

Subiect al infracțiunii poate fi doar persoana fizică, care a împlinit 16 ani.

Articolul 261. Încălcarea regulilor de securitate a sistemului informatic

Infracțiunea examinată atentează la colectarea, prelucrarea, păstrarea, difuzarea, repartizarea informației ori a regulilor de protecție a sistemului informatic.

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale care asigură securitatea sistemului informatic.

Obiectul material (imaterial) este dat de sistemele informatice care conțin datele informatice, precum și informația nemijlocit.

Latura obiectivă. Fapta prejudiciabilă constă în respectarea

necorespunzătoare sau în încălcarea directă a regulilor de colectare, prelucrare, păstrare, difuzare, repartizare a informației ori a regulilor de protecție a sistemului informatic. Aceasta poate să se exprime și în nerespectarea sau în ignorarea directă a anumitor reguli (de exemplu, dereglarea directă a regimului de utilizare a MEC, neglijența în timpul exercitării controlului asupra suporturilor materiale de informație utilizate, în cazul programelor-virus etc.).

Componenta infracțiunii este materială. Infracțiunea se consideră consumată din momentul apariției consecințelor menționate în lege, și anume, manifestată prin:

- însușirea,
- denaturarea,

- distrugerea informației ori
- provocarea altor urmări grave.

În lege nu este definită noțiunea alte urmări grave. Totodată, definirea ei este necesară. La alte urmări grave pot fi raportate, de exemplu, divulgarea datelor ce constituie secret de stat, divulgarea informației de investigație operativă a datelor despre adopția copiilor, despre îmbolnăvirile de infecțiile SIDA etc., care, la rândul lor, au adus prejudicii grave persoanei sau statului, prejudicii materiale în proporții deosebit de mari, decesul uneia sau mai multor persoane.

Latura subiectivă în cazul infracțiunii în cauză se manifestă prin încălcare intenționată sau din imprudență a regulilor de securitate a sistemelor MEC sau a rețelelor lor.

Subiect al infracțiunii nominalizate este subiect special care poate fi orice persoană fizică responsabilă de regulile de colectare, prelucrare, păstrare, difuzare, repartizare a informației ori a regulilor de protecție a sistemului informatic, care a atins vârsta de 16 ani, precum și persoana juridică.

Articolul 261¹. Accesul neautorizat la rețelele și serviciile de telecomunicații

Infrațiunea examinată atentează la utilizarea rețelelor și/sau serviciilor de telecomunicații ale altor operatori.

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale referitoare la accesul autorizat la rețelele și serviciile de telecomunicații.

Obiectul material (imaterial) include rețelele și serviciile de telecomunicații.

Latura obiectivă. Fapta prejudiciabilă a infracțiunii analizate constă în încălcarea regulilor de acces prin accesul neautorizat la rețelele și/sau serviciile de telecomunicații cu utilizarea rețelelor și/sau serviciilor de telecomunicații ale altor operatori.

Urmarea prejudiciabilă se manifestă prin cauzarea de daune în proporții mari (alin.(1) sau proporții deosebit de mari (alin. (2)).

Componenta infracțiunii este materială. Infrațiunea se consideră consumată din momentul apariției consecințelor menționate în lege.

Alin.(2) lit.c) prevede răspunderea pentru aceiași acțiune, săvârșită cu violarea

sistemelor de protecție. Prin această acțiune se înțeleg acțiunile de descifrare a codului și perturbare a funcționării unui sistem informatic.

Alin.(2) lit.d) prevede răspundere pentru aceeași acțiune, săvârșită cu folosirea mijloacelor tehnice speciale. Prin această acțiune se înțelege folosirea aparatelor video+optice pentru interceptarea informației.

Latura subiectivă. Vinovăția persoanei constă încălcarea intenționată a regulilor de accesare autorizate la rețelele și/sau la serviciile de telecomunicații cu utilizarea rețelelor și/sau a serviciilor de telecomunicații ale altor operatori.

Subiect al infracțiunii nominalizate poate fi orice persoană fizică responsabilă de regulile de acces, care a atins vârsta de 16 ani, precum și persoanele juridice.

Organele abilitate cu funcții de depistare și documentare a infracțiunilor informaționale și fraudelor prin Internet.

Legislația RM a împuternicit cu atribuții de relevare a atentatelor criminale, prevenirea, curmarea, descoperirea infracțiunilor și a persoanelor care

le organizează, le comit sau le-au comis, inclusiv și a infracțiunilor informaționale și fraudelor prin Internet, mai multe organe speciale. Astfel:

1. Conform art. 266 CPP competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne care efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului.

2. Conform art. 269 CPP competența organului de urmărire penală al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției care efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.236-261¹, 279, 324-326, 330-336CP.

3. Conform art. 273 CPP sunt abilitate cu funcții de control și alte servicii de stat care participă nemijlocit la verificarea activității economico-financiare a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor de stat și a organelor administrației publice locale și centrale.

4. Conform Hotărrii Guvernului Republicii Moldova

cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică nr.843 din 17.08.2000, toate aceste organe sunt abilitate cu atribuții de depistare a infracțiunilor, inclusiv și a infracțiunilor informaționale și fraudelor prin Internet, însă numai serviciile operative ale MAI, SIS, SV și CCCEC, în calitate de organe de constatare, sunt împuternicite atât cu funcții de depistare, cât și cu funcții de verificare a faptelor prejudicabile, în volumul deplin până la pornirea urmăririi penale, iar organele CCCEC și după caz - MAI exercită și urmărirea penală.

Activitatea acestor organe este reglementată de Codul de procedură penală, Legile organice respective, precum și de Regulamentele și Instrucțiunile departamentale interne. Fiecare din aceste organe, prin metode specifice, rezolvă sarcinile puse în fața lor, la anumite etape ale procesului de depistare și instrumentare a faptelor infracționale.

În procesul de depistare, documentare și cercetare a infracțiunilor informaționale și fraudelor prin Internet, organele abilitate sunt obligate să respecte pe deplin drepturile și libertățile

fundamentale ale persoanei, declarate de Convențiile Internaționale, de Constituția Republicii Moldova, de Codul de procedură penală, de alte legi și acte normative.

Se cere respectarea cu strictețe a principiilor generale ale procesului penal: prezumția nevinovăției; egalitatea în fața legii; inviolabilitatea persoanei, domiciliului, proprietății; vieții private; secretului corespondenței și alte principii.

Singurul organ care are acces la toate etapele depistării, documentării, exercitării sau conducerii urmăririi penale, reprezentării învinuirii de stat în instanțele de judecată și executării hotărârilor judecătorești, este procuratura.

Reieșind din principiul constituțional, potrivit căruia Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apară ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor, procurorii trebuie să conducă activitatea de combatere a criminalității și sunt responsabili de starea criminogenă, la general și în fiecare caz aparte.

Aceasta rezultă și din legile organice ce reglementează activitatea organelor de combatere a criminalității cum ar fi art.11 din

Legea cu privire la poliție, art.42 din Legea cu privire la CCCEC, art.21 din Legea cu privire la SIS, art.19 din Legea privind activitatea operativă de investigații, Legii nr. 467-XV din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.

Din considerentele expuse putem conchide că în activitatea de prevenire și combatere a criminalității informaționale, îndeosebi a crimelor informaționale și fraudelor prin Internet, figura-cheie este procurorul. De competența și măiestria profesională a procurorului în mare măsură depinde atât depistarea și instrumentarea infracțiunilor informaționale și fraudelor prin Internet, cât și judecarea făptuitorilor, precum și executarea de către ei a pedepsei penale echitabile.

Continuare în ediția următoare.

ASPECTE ALE APLICĂRII LEGII CU PRIVIRE LA ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ NR. 371-XVI DIN 01.12.2006

Cristina BURLACU

Procuror în secția asistență juridică internațională și integrare europeană

La data de 02.02.2007, în Monitorul Oficial nr.14-17/42 a fost publicată Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr. 371-XVI din 01.12.2006 (în continuare Lege), care conform art.117 a intrat în vigoare la 30 zile de la data publicării.

Conform articolului 531 Cod de procedură penală raporturile cu țările străine sau curțile internaționale referitoare la asistența juridică în materie penală sînt reglementate de **CPP** și de

prevederile **Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală**. Dispozițiile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și alte obligații internaționale ale Republicii Moldova vor avea prioritate în raport cu dispozițiile legislației naționale menționate.

Legea s-a adoptat ca o necesitate stringentă de a complini Codul de procedură penală și ca urmare a ratificării de către Republica Moldova a unui șir de acte internaționale bilaterale și multilaterale în domeniul de asistență juridică internațională în materie penală (Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală din 20.04.1959, Convenția Europeană de extrădare din 13.12.1957, Convenția CSI cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din 22.01.1993, Convenția privind

transferul de proceduri în materie penală din 15.05.1972, ș.a.).

În Articolul 1 al Legii se indică scopul acesteia care constă în stabilirea mecanismului de realizare a reglementărilor Codului de procedură penală, partea specială titlul III capitolul IX, privind asistența juridică internațională în materie penală, precum și ale tratatelor internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte. Aplicarea legii are drept scop protecția intereselor de suveranitate, securitate, ordine publică și a altor interese ale Republicii Moldova, definite prin Constituție și se aplică următoarelor forme de cooperare juridică internațională în materie penală:

- a) transmiterea înscrisurilor, datelor și informațiilor;
- b) comunicarea actelor de procedură;
- c) citarea martorilor, experților și persoanelor urmărite;

- d) comisiile rogatorii;
- e) transferul, la solicitare, de proceduri penale;
- f) extrădarea;
- g) transferul persoanelor condamnate;
- h) recunoașterea hotărîrilor penale ale instanțelor judecătorești străine;
- i) comunicarea cazierului judiciar.

De asemenea în Lege sunt indicate noțiunile principale, ca: cerere de asistență juridică internațională, stat solicitant, stat solicitat, stat de tranzit, autoritate centrală, autoritate judecătorească, persoană urmărită, persoana a cărei extrădare se cere, extrădat sau persoană extrădată, arest preventiv în scopul extrădării, etc., noțiuni ce nu sunt definite în codul de procedură penală sau în actele internaționale din domeniul

asistenței juridice internaționale în materie penală.

Totodată, un aspect important ce denotă eficiența și utilitatea aplicării Legii este aceea de a completa Codul de procedură penală prin legiferarea națională a unor proceduri de asistență juridică internațională în materie penală nedesfășurate în Codul de procedură penală, cum ar fi transferul procedurilor penale (Capitolul III).

Până la intrarea în vigoare a prezentei Legi, procedura de preluare și transfer a urmăririi penale se reglementa mai detaliat în Regulamentul "Cu privire la organizarea activității de asistență juridică internațională a Procuraturii Republicii Moldova" aprobat prin ordinul Procurorului General nr. 68 /19 din 21.03.2005 care își menține eficiența până în prezent, deși se impun unele modificări asimilate Codului de procedură penală și Legii.

Secțiunea I al Capitolului III din Lege prevede modalitatea îndeplinirii procedurii preluării urmăririi penale, și anume obligativitatea preluării, temeiurile preluării urmăririi penale, valabilitatea actelor. Preluarea urmăririi penale se face în baza cererii organelor de drept competente ale statului solicitant,

cu anexarea materialelor sau a copiilor autentificate din dosarul cauzei penale, precum și a altor probe materiale. Toate materialele transmise vor fi însoțite de traduceri legalizate. După examinarea cererii de preluare a urmăririi penale și actelor transmise de statul solicitant, Procuratura Generală poate lua una din următoarele decizii:

- a) se admite cererea;
- b) se respinge cererea;
- c) se cer noi informații, acte și date.

În cazul în care se ajunge la concluzia admisibilității cererii de preluare a urmăririi penale, Procurorul General emite o rezoluție de preluare a urmăririi penale, care, pe lângă elementele prevăzute de Codul de procedură penală, va cuprinde încadrarea juridică a faptei conform Codului penal al Republicii Moldova și dispoziția de transmitere a dosarului spre efectuarea urmăririi penale către organul competent. Urmărirea penală pe astfel de cauze se efectuează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală.

Totuși, luând în considerație faptul că Codul de procedură penală nu prevede rezoluția ca

act procedural, în cazurile de preluare se întocmește o ordonanță de preluare a urmăririi penale, în conformitate cu prevederile art.255 Cod de procedură penală.

Secțiunea a II din Capitolul III al Legii prevede procedura transmiterii cauzelor penale aflate în faza de urmărire penală a procesului penal către statul străin. Transmiterea cauzelor penale aflate în faza de urmărire penală a procesului penal către alte state are loc în cazul în care:

- a) persoana care a comis infracțiunea este cetățean al aceluși stat sau are domiciliu permanent în acel stat;
- b) infracțiunea a fost comisă pe teritoriul aceluși stat;
- c) fapta constituie infracțiune conform legislației aceluși stat și legislației Republicii Moldova;
- d) transmiterea procedurii penale se efectuează pentru buna administrare a justiției și/sau favorizarea reintegrării sociale în caz de condamnare;
- e) inculpatul execută o pedeapsă pe teritoriul statului solicitat pentru o infracțiune mai gravă decât cea comisă în Republica Moldova;
- f) statul solicitat refuză extrădarea persoanei.

Ofițerul de urmărire penală prezintă spre confirmare procurorului care conduce urmărirea penală o propunere motivată de declinare a competenței, invocând argumentele acestei decizii.

Procurorul, după examinarea materialelor în cauza penală și studierea legalității, caracterului exhaustiv al actelor de urmărire penală care urmează a fi executate în Republica Moldova, emite o decizie asupra propunerii ofițerului de urmărire penală.

În cazul acceptării propunerii ofițerului de urmărire penală, procurorul emite o ordonanță de transmitere a dosarului conform competenței și efectuează alte acțiuni, cerute prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Toate materialele se expediază Procurorului General, care urmează să decidă asupra oportunității transmiterii cauzei penale.

Totodată, în scopul eficientizării și ordonării procesului de asistență juridică în materie penală la

capitolul transfer al urmăririi penale, în vederea înlăturării încălcărilor comise în domeniu, de ordin intern, în cadrul organelor procuraturii, s-a emis Ordinul Procurorului General nr.69/7 din 05.06.2008 „Cu privire la ordinea de transmitere la Procuratura Generală a cauzelor penale destinate transferului de urmărire penală către statele străine”. Conform acestui Ordin - Procurorii teritoriali și specializați, la stabilirea circumstanțelor indicate în art.39 a Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală în vigoare din 03.03.07 și p.10.1 al Regulamentului cu privire la organizarea activității de asistență juridică internațională a Procuraturii Republicii Moldova aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.68/19 din 21.03.05, în conformitate cu prevederile art.52, 257, 271, 533, 538 CPP și art. 39 din Lege vor efectua toate acțiunile prevăzute de legislația internațională și națională de pregătire a dosarului penal pentru transfer și vor dispune prin ordonanță motivată transmiterea dosarului conform competenței.

După cum s-a menționat, la moment sunt suficiente instrumente ce reglementează procedura de transfer/preluare a urmăririi penale, ceea ce denota o necesitate

stringentă pentru implementarea la nivel național a Convenției europene privind transferul de proceduri în materie penală din 15.05.1972 ratificată prin Legea nr. 320-XVI din 03.11.2006, publicată în Monitorul Oficial nr.181-183/824 din 24.11.2006.

În rezultatul adoptării Legii s-a atins scopul scontat și anume de facilitare a îndeplinirii procedurilor de asistență juridică internațională în materie penală, cum ar fi întocmirea și executarea comisiilor rogatorii, extrădarea, transferul și preluarea urmăririi penale, etc), suplinind astfel atât prevederile actelor internaționale, cât și celor naționale din domeniul asistenței juridice internaționale în materie penală.

VIOLENȚA ÎN FAMILIE - PROBLEMĂ SOCIALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Ion OBOROCEANU

Procuror al raionului Căușeni

Violența în familie rămîne a fi problema socială în R.Moldova, în urma căreia au de suferit mai multe persoane inclusiv și copii.

Pentru soluționarea acestei probleme și neadmiterea încălcărilor drepturilor omului Parlamentul RM a adoptat Legea nr.45, cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, în vigoare de la 18.09.2008. Această lege a definit noțiunea de violență în familie, rolurile și responsabilitățile autorităților

publice locale și centrale, a organelor de drept în prevenirea, combaterea și asistența în cazurile de violență în familie.

Este o noutate importantă pentru Moldova și pe motiv, că în mod practic această lege schimbă abordarea fenomenului violenței în familie din una privată în una publică, comunitară, care ne afectează și ne privește pe toți membrii societății.

Un element important al Legii nr.45 este implementarea mecanismului de examinare și soluționare a cazurilor de violență în familie și în mod prioritar a măsurilor de protecție a victimilor violenței în familie, care se realizează în practică prin emiterea ordonanței de protecție.

Pentru a contribui la implementarea acestor prevederi în practică, în scopul protecției drepturilor victimelor, procurorul raionului Căușeni a înaintat demers în instanța de judecată, privind eliberarea ordonanței de protecție a victimelor D.A., D.C., D.V., care au apelat la procuratura raională, solicitînd

protecția pentru faptul, că agresorul fiind sancționat contravențional de 3 ori, nu și-a schimbat comportamentul violent și continuă aplicarea violenței asupra soției și a copiilor.

Obiectivul demersului a fost anume protecția victimelor care pe parcursul a 6 ani de zile suferă de violență fizică, materială și psihologică în familie, iar sancțiunile contravenționale aplicate lui s-au dovedit a fi ineficiente. Procurorul în scopul realizării dreptului la protecția victimei a solicitat în demers aplicarea măsurilor de restricție în privința agresorului D.N. întemeiul art.15 din legea nr.45 și anume:

- obligarea de a părăsi temporar locuința comună pe un termen de 90 de zile
- agresorul să nu comită acte de violență
- să nu se apropie de victimă la o distanță mai aproape de 200 de metri de la locul de muncă și trai a victimei
- să contribuie la întreținerea minorilor

- să nu înstrăineze bunurile comune

Demersul procurorului a fost examinat și acceptat de instanța de judecată, astfel victimelor fiindu-le, în mod real, protejate drepturile și față de agresor luate măsuri restrictive.

Monitorizarea executării întocmai a ordonanței judecătorești a fost pusă pe seama comisariatului de poliție Căușeni și Direcției asistenței sociale și protecției familiei Căușeni.

Procuratura Căușeni a propus prin aceste acțiuni anume asigurarea aplicării legii, a răspuns prompt și riguros la sesizările victimelor violenței în familie.

Procuratura Căușeni nu va rămîne indiferentă față de comportamentul violent al agresorilor, va acționa în toate cazurile conform competenței legale în scopul protecției reale a drepturilor victimelor și penalizarea agresorilor.

Va fi îndeplinită în tot obligația pozitivă a statului și vor fi întreprinse măsuri preventive, operaționale pentru a proteja victimele de agresori, deoarece conform art.19 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, scopul convenției nu este de a garanta drepturi teoretice și iluzorii, ci drepturi practice și efective.

Astfel vom acționa și pe viitor.

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ „BUNELE PRACTICI ȘI PROVOCĂRILE ÎN DOMENIUL COMBATERII TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE ÎN SCOP DE EXPLOATARE ÎN MUNCĂ” TURCMENISTAN

Eduard BULAT

**Procuror, șef al secției
combaterea traficului
de ființe umane**

Conferința a avut loc la 24 august 2010 și a fost organizată de către Centrul OSCE în Ashgabad în colaborare cu Procuratura Generală a Turcmenistanului. La conferință

au participat circa 50 de reprezentanți ai diferitor instituții publice din Turcmenistan, ONG-urilor, a organizațiilor internaționale, precum și a ambasadelor altor state în Turcmenistan. De asemenea la lucrările Conferinței în afară de mine au participat în calitate de experți : Albina Yacubova – expert în cadrul UNDOC, Zamir Abdulkerimov – secretar-interimar al Consiliului

Procurorilor Generali a statelor membre ale CSI, Sh. Obloculov – procuror în Procuratura Generală a Uzbekistanului, Kadîcea Abîsheva – director al ONG-lui „Sana Sezim” din Kazahstan, Zulifikor Zamonov – jurist în cadrul Biroului pentru respectarea drepturilor omului din Tadjikistan, Vera Graciova – reprezentantul OSCE.

În cadrul Conferinței experții au prezentat informații cu privire la :

- legislația existentă la nivel internațional în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane;
- cadrul legislativ existent în diferite state, inclusiv și în Republica Moldova;
- sistemele instituționale existente în diferite state în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane;

- realizarea Programului de cooperare a statelor membre ale CSI în domeniul combaterii traficului de ființe umane pentru perioada 2007-2010 și elaborarea noului Program pentru perioada 2011-2014;
- cazuri din practică, pentru identificarea și preluarea bunelor practici.

CONCLUZIE:

La finele conferinței în baza materialelor prezentate au fost generalizate unele recomandări pentru participanți, care ar contribui la sporirea eficienței activității desfășurate în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane în

scop de exploatare în muncă. Recomandările au fost clasificate în 4 categorii, după cum urmează:

1. Legislativă la nivel național:

- să corespundă prevederilor actelor legislative internaționale în domeniu, (legea națională de prevenire și combatere a traficului de ființe umane să corespundă recomandărilor ONU)
- să includă noțiunea de trafic de ființe umane – în concordanță cu prevederile Convenției de la Palermo;
- să includă reglementări cu privire la protecția victimelor TFU;
- să includă noțiunea de exploatare în muncă;
- să includă prevederi cu privire la confiscarea bunurilor rezultate din infracțiuni și de reparare a prejudiciului cauzat victimelor TFU.

2. Prevenirea:

- extinderea activităților de informare pînă în cele mai îndepărtate regiuni;
- organizarea training-urilor pentru reprezentanților organelor de drept;

- efectuarea măsurilor de prevenire cu persoanele din mediul social-vulnerabil;
- crearea și funcționarea liniilor fierbinți.

3. Protecția victimelor:

- crearea și funcționarea sistemului național de referință;
- crearea și finanțarea ulterioară de către Guvern a Centrelor de reabilitare a victimelor;
- efectuarea permanentă a monitorizării măsurilor implementate;
- acțiuni educative cu populația pentru a crea un comportament corespunzător cu victimele TFU;
- respectarea confidențialității victimelor TFU.

4. Urmărirea penală:

- sporirea indicatorilor în domeniul combaterii TFU;
- eficientizarea interacțiunii între organele de drept cu atribuții în domeniu;
- eficientizarea interacțiunii între organele de drept și

- ONG-uri, organizații internaționale;
- îmbunătățirea cooperării internaționale în domeniu;
- monitorizarea permanentă a sectoarelor vulnerabile față de comiterea TFU în scop de exploatare prin muncă;
- desfășurarea permanentă a activității analitice cu identificarea deficiențelor și elaborarea recomandărilor.

SEMNAREA ACORDULUI MOLDO – UCRAINEAN ÎN DOMENIUL ASISTENȚEI JURIDICE PE CAUZE PENALE

UCRAINA

Maria VIERU

Procuror, șef al serviciului de presă

La 16 iulie 2010, Procurorul General, dl Valeriu Zubco și omologul său ucrainean, Alexandr Medvedco au semnat un Acord între Procuraturile Generale din ambele state privind acordarea asistenței juridice pe cauzele penale.

Parafat în incinta Academiei de Drept din Odessa, Ucraina, Acordul confirmă dorința de simplificare a modului de acordare a asistenței juridice și impulsionează activitatea de cooperare bilaterală.

Deoarece Republica Moldova și Ucraina sunt țări limitrofe, în cadrul efectuării urmăririi penale de către autoritățile ambelor state, deseori apare necesitatea acordării asistenței juridice internaționale. În special, aceasta se referă la cauzele penale de contrabandă, trafic de ființe umane și alte

infrapecțiuni din categoria crimei organizate.

De aceea, procurorii din ambele țări au fost dispuși să contribuie la consolidarea acestei asistențe juridice internaționale, pentru a putea riposta rapid și eficient tuturor activităților ilegale ale organizațiilor criminale.

În conformitate cu obligațiile asumate părțile au convenit că, la executarea demersurilor de acordare a asistenței juridice în materie penală, precum și la preluarea urmăririi penale să conlucreze între ele la direct. Faptul dat va permite simplificarea asistenței juridice dintre ambele state.

Această ordine se va aplica inclusiv și la transmiterea informațiilor despre comiterea infracțiunilor și cererilor cetățenilor privind încălcarea drepturilor și intereselor lor legale, admise în cadrul efectuării urmăririi penale pe teritoriul țărilor contractante.

Cu acest prilej, domnul Valeriu Zubco, a declarat că: „Semnarea acestui acord

mai evocat dl Zubco, vor fi reduse posibilitățile apariției unor conflicte de legi,

reprezintă nu doar un moment cheie în consolidarea cooperării Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu colegii ucraineni, dar și o nouă etapă de parteneriat bilateral. Prin adăugarea acestui plus de substanță în configurarea eforturilor noastre comune, a

evitarea birocrăției, iar formalitățile procedurilor de asistență vor agrava săvârșirea infracțiunilor transfrontaliere”.

La rîndul său, dl Alexandr Medvedco, a menționat că „Acordul încheiat marchează

un eveniment major în colaborarea tradițională dintre cele două instituții, prin consolidarea bazei oficiale a acțiunilor comune. Îmi exprim încrederea că dezvoltarea cooperării bilaterale pe dimensiunea consacrată de Acord va fi marcată de rezultate deosebite, confirmând profesionalismul procurorilor din ambele țări.”.

Prezentul Acord a intrat în vigoare la 16 iulie 2010 și se va aplica pe toată durata valabilității Tratatului dintre Ucraina și Republica Moldova privind acordarea asistenței juridice pe cauzele civile și penale, semnat la Kiev, la 13 decembrie 1993.

Din perspectiva internațională, Acordul cu Ucraina reprezintă al șaselea acord încheiat de Procuratura Generală a Republicii Moldova cu instituțiile similare de peste hotare.

Primul a fost semnat cu **Biroului Național Antimafia din Italia (5 iunie 2002)**, urmat de Protocolul privind cooperarea cu **Ministerul Public Român (10 februarie 2005)**, Protocol trilateral cu **Procuratura Generală a Ucrainei și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**

a României (27 martie 2007), Memorandum cu **Procuratura Generală a Irlandei (24 septembrie 2008)**, iar pe 13 februarie 2008 fiind semnat și Memorandumul privind cooperarea cu **Procuratura din Ungaria**.

La eveniment, Procurorul General, Valeriu Zubco, a fost însoțit de domnii: Eugen Rusu, adjunct al Procurorului General, Iurie Garaba, Președintele Consiliului Superior al Procurorilor, Anatolie Pîmău, procuror-șef interimar al secției asistență juridică internațională și integrare europeană și Eduard Mașnic, procuror al sectorului Buiucani.

TRAINING ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DATELOR ÎN CADRUL URMĂRIII PENALE

SPANIA

Irina CUCIUC

Procuror în Procuratura
sectorului Buiucani

În perioada 14-16 iulie 2010, în Madrid, Spania, a fost organizat, cu ajutorul Eurojust, Trainingul în domeniul protecției datelor în cadrul urmării penale.

La lucrările Trainingului nominalizat au participat reprezentanți din Bosnia și Herțegovina, Portugalia, Moldova, Muntenegru, România, Serbia, Cipru, Slovenia, Israel, Olanda, cei mai mulți fiind însăși din țara gază, Spania. Totodată, în calitate de raportori au fost atât procurori și judecători din diferite regiuni ale Spaniei, cât și reprezentanți ai Eurojust, Europol, OLAF și Consiliul Europei, experți în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

În acest context, la acest Training s-au discutat date generale despre protecția datelor cu caracter personal; Protecția datelor în

materie penală în cadrul Uniunii Europene: primele instrumente juridice, situația actuală după Tratatul de la Lisabona și a Programului de la Stockholm; Jurisprudența Curții Europene în

domeniul protecției datelor; protecția datelor în domeniul dreptului penal în Spania;

Protecția datelor în Olanda; Protecția drepturilor fundamentale ale bănuțiilor la protecția datelor - bănuții au și ei drepturi; Protecția datelor în cadrul Europol, Eurojust, OLAF; Protecția datelor și Cooperarea

judiciară în materie penală; Cooperarea cu statele terțe etc.

În prezent Eurojust duce tratative de colaborare cu statele terțe în vederea ratificării de către acestea a Protocolului adițional la

Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (Nr. 108), dar și acceptarea Amendamentelor la Convenția dată. Astfel, la moment, se duc în

continuare discuții cu Federația Rusă, Ucraina și Liechtenstein. Totodată, reprezentanții Eurojust au efectuat vizite de studiu în Moldova, Muntenegru, Capul Verde și Bosnia și Herțegovina, iar țările care urmează a fi vizitate sunt Israelul, Serbia și Albania.

La fel Europol deține acorduri cu statele terțe care permit schimbul de date cu caracter personal – *Operaționale*: cu Australia, Canada, Croația, Islanda, Norvegia, Elveția, SUA, Eurojust, Interpol; și acorduri permițând doar schimbul de informații strategice cu excepția datelor cu caracter personal – *Strategice*: cu Albania, Bosnia și Herțegovina, Columbia, Fosta Iugoslavie, Macedonia, Moldova, Muntenegru, Federația Rusă, Serbia, Turcia, CEPOL, ECB, EMCCDA, FRONTEX, OLAF, WCO, UNODC. De asemenea, Europol duce tratative de colaborare cu

China, Israel, Maroc și Ucraina.

Concluziile, care pot fi formulate în rezultatul participării la trainingul dat, sânt următoarele:

1. îmbunătățirea

legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal prin ratificarea Protocolului adițional la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal;

2. organizarea și

efectuarea schimbului de experiență în vederea preluării bunelor practici ale autorităților similare din alte state. În așa fel, va fi îmbunătățită practica națională în acest sector;

3. organizarea

seminarelor, meselor rotunde pentru procurori, judecători și ofițeri de urmărire penală pentru instruirea acestora în domeniul protecției datelor, inclusiv cu invitarea experților internaționali de a participa la aceste cursuri de instruire;

ÎNTRUNIRE PRIVIND COOPERAREA REGIONALĂ ÎNTRE PROCURATURI: “WORKSHOP PRIVIND COOPERAREA ORGANELOR DE DREPT ÎN CONTEXTUL ACTIVITĂȚII PROCURATURII” / ROMÂNIA

Viorel MORARI

**Procuror, șef al secției
conducere a urmăririi
penale în organelle
centrale ale MAI și SV**

În perioada 22-23 iunie 2010,
la București, România de către
Centrul Regional SECI pentru
Combaterea Crimelor

Transfrontaliere a fost organizată o întrunire privind cooperarea regională între procuraturi: “Workshop privind cooperarea organelor de drept în contextul activității procuraturii”.

Din componența delegației Procuraturii Republicii Moldova au făcut parte:

- Viorel Morari - procuror șef interimar al secției conducere a urmăririi penale în organele

centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale;

- Alexandru Zgureanu - procuror în Secția conducere a urmăririi penale în CCCEC, procuratura Anticorupție ;

- Valeriu Sârbu – procuror, șef al Serviciului Sud al Procuraturii Anticorupție.

La lucrările conferinței nominalizate au participat reprezentanți din statele Europei de sud-vest: Albania, Cosovo, Croația, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Grecia, Macedonia, Moldova, Muntenegru, România, Serbia.

În acest context, delegația Republicii Moldova a prezentat un raport la subiectul “Crima organizată – evoluția și metodele de combaterea acesteia în R.Moldova”. Raportul s-a referit la o descriere generală a crimei organizate în R.Moldova, definițiile de dezvoltare, precum și metodele de combatere a

acestui flagel social prin prisma cadrului legislativ național. De asemenea, raportul s-a axat pe succesele și impedimentele în cooperarea internațională dintre organele de drept ale statelor participante la întrunire.

În raportul prezentat s-au descris și cazuri de succes de cooperare dintre Ministerul Afacerilor de Interne și Procuratura din R.Moldova cu organelle similare din alte state în cazul documentării infracțiunii de trafic de persoane.

De asemenea, delegația R.Moldova a inițiat discuția în privința următoarelor întrebări:

- Dacă în legislația statelor participante există legiferată noțiunea de provocare, precum și care este diferența dintre provocare și măsura operativă

de investigații – livrarea (tranzacția) controlată;

- Dacă potrivit legislației statelor naționale este liberată de răspundere penală persoana infiltrată într-o organizație criminală.

Discuțiile inițiate au constatat existența sau mai bine spus lipsa unei reglementări a aspectelor menționate în legislația statelor participante la eveniment.

Concluziile, care pot fi formulate în rezultatul participării la evenimentul nominalizat, sînt următoarele:

I. organizarea unui grup de lucru format din reprezentanții Procuraturii, Curții Supreme de Justiție, MAI și CCCEC în vederea elaborării unor propuneri referitor la legiferarea noțiunii de provocare, stabilirea diferenței între această noțiune și măsurile operative de investigații cum ar fi – infiltrarea operativă, livrarea controlată, achizițiile de control.

II. organizarea unei conferințe internaționale în vederea abordării tematicii referitoare la metodele de combatere a criminalității transnaționale și cooperarea între organele de drept care efectuează activitatea operativă de investigații.

CEA DE-A 15-CEA CONFERINȚĂ A ASOCIAȚIEI INTERNAȚIONALE A PROCURORILOR CU TEMA „DEPĂȘIND FRONTIERELE” / OLANDA

Diana ROTUNDU

Procuror, șef adjunct al secției asistență juridică internațională și integrare europeană

Procesul de reformare a Procuraturii Republicii Moldova, ca o cerință a democratizării societății

și a tendinței statului de Integrare Europeană, presupune și preluarea practicilor înaintate și pozitive ale statelor străine. Pentru afirmarea pe plan internațional Procuratura Generală a Republicii Moldova participă la activitățile organizațiilor internaționale de profil.

Din anul 2005, Procuratura Republicii Moldova a devenit organizație-membru a Asociației Internaționale a Procurorilor, care își desfășoară reuniunile o dată pe an, cu stabilirea tematicilor de discuție reieșind din subiectele de interes major pe plan internațional.

În perioada 05-09 septembrie 2010 la Haga, Olanda s-a desfășurat cea de-a 15-cea Conferință a Asociației Internaționale a Procurorilor cu tema „Depășind frontierele”. Cu susținerea Programului Comun al Uniunii Europene și Consiliului

Europei „Programul de susținere a democrației” pentru Republica Moldova, Procuratura Generală a Moldovei a participat la Conferință prin Președintele Consiliului Superior al Procurorilor, Iurii Garaba și procurorul, șef adjunct-interimar al Secției asistență juridică internațională și integrare europeană, Diana Rotundu.

În cadrul conferinței au fost abordate probleme ce țin de crima organizată, traficul de ființe umane, asistență juridică internațională și extrădarea persoanelor anunțate în căutare, mandatul european de arest, respectarea drepturilor omului în legătură cu acestea și alte subiecte.

Un subiect distinct a fost recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni, procedură pe care, spre deosebire de organele de drept din Moldova, se pune un mare accent în investigarea infracțiunilor în statele Europene.

În ziua de 07 septembrie 2010 s-a desfășurat Adunarea Generală a AIP, la care a fost aleasă noua conducere a acesteia.

Astfel, noul Președinte al Asociației a devenit James Hamilton – Director al Procuraturii Publice a Irlandei, iar Francois Falletti, fostul Președinte al AIP, a revenit la activitatea sa de Procuror General pe lângă Curtea de Apel din Paris, Franța. Henk Marquart Scholtz, ex-Secretarul General a demisionat, în locul lui fiind ales Derk Kuipers

CONFERINȚA REGIONALĂ PRIVIND CRIMINALITATEA INFORMATICĂ / GEORGIA

Veaceslav SOLTAN

**Procuror, șef al secției
tehnologii informaționale
și investigații ale
infrafracțiunilor în domeniul
informaticii**

Având în vedere dimensiunea transnațională a criminalității informatice, este esențial ca țările, care au ratificat Convenția de la Budapesta privind criminalitatea informatică și care servește drept un standard global și care este ideal consolidată cu noțiunile Comitetului Criminalității Cibernetice, instituit prin Convenția (T-CY) ca un forum pentru rețeaua de schimb de informații, elaborarea politicilor și stabilirea standardelor, care au capacitatea de a lua măsuri urgente la nivel național, trebuie să ofere asistență imediată altor țări în cadrul investigațiilor criminalității informatice.

Părțile sunt obligate să:

- întreprindă măsuri împotriva infrafracțiunilor săvârșite prin intermediul sistemelor informatice;

- introducă măsuri procedurale pentru a oferi drept de aplicare a legii cu mijloace eficiente de a investiga criminalitatea informatică, inclusiv pornografia infantilă și a exploatării sexuale și a abuzurilor asupra copiilor legate de sistemele informatice;

- să coopereze eficient cu alte state și să ofere un cadru de cooperare internațională, inclusiv cooperarea polițienească și judiciară în cazurile legate de calculator.

Conferința de lucru regională privind criminalitatea informatică petrecută la Tbilisi, Georgia pe 13 mai 2010, face parte din cadrul Proiectului comun a Consiliului Europei și Georgia privind criminalitatea informatică, ca urmare a atacurilor care au avut loc în Georgia în luna august 2008, față de site-urile și a infrastructurii de internet a țării, care a afectat și a arătat în mod clar necesitatea de a consolida capacitățile georgiene împotriva criminalității informatice.

Acest proiect mixt, care a început în iunie 2009, a fost pus în aplicare de Consiliul Europei în Georgia, pe o perioadă de 12 luni și ministerele de Justiție și Afacerilor Interne din Georgia.

Obiectivul general al proiectului este de a contribui la securitatea și încrederea în tehnologia informației și comunicare în Georgia și obținerea rezultatelor specifice în următoarele domenii:

- propuneri legislative pentru a aduce legislația Georgiană în deplină concordanță cu Convenția privind criminalitatea informatică și de standarde conexe europene privind protecția datelor;

- politici și module de formare;

- propuneri pentru dezvoltarea instituțională;

- aplicare a legii de către furnizorii de servicii de internet.

Cu sprijinul proiectului, în mai puțin de un an Georgia, a luat măsuri necesare împotriva criminalității informatice, a făcut progrese semnificative în domeniul elaborării legislației, în

conformitate cu standardele internaționale și consolidarea capacității sale de a investiga criminalității informatice și administrarea probelor digitale.

La Conferința de lucru au fost invitați reprezentanți din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Ucraina, Moldova, Polonia, România și Estonia pentru a contribui la acest eveniment regional, care au beneficiat de expertiza unor experți internaționali și reprezentanți ai sectorului privat, pentru a crea o oportunitate în schimbului de bune practici și de experiență în procesul de adoptare a cadrului juridic adecvat privind criminalitatea informatică, în conformitate cu Convenția de la Budapesta, precum și provocările cu care trebuie să fie cu care se confruntă în cadrul investigațiilor criminalității informatice.

Atelierul s-a concentrat în special pe:

1. Starea și eficacitatea legislației criminalității

informatice armonizate cu standardele internaționale;

2. Consolidarea

competențelor de aplicare a legii și a autorităților justiției penale în ceea ce privește investigarea, urmărirea penală și judecarea criminalității informatice;

3. Cooperarea între autoritățile de aplicare a legii și furnizorii de servicii;

4. Îmbunătățirea cooperării internaționale privind criminalitatea informatică.

SCHIMB DE BUNE PRACTICI ÎN DOMENIUL COMBATERII TRAFICULUI DE PERSOANE ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI GEORGIA

Viorel CIOBANU

Procuror, șef - adjunct interimar al secției combaterii a traficului de ființe umane

În perioada 15-16 septembrie 2010, procuror, șef adjunct interimar al secției combaterii a traficului de ființe umane a Procuraturii Generale, Viorel Ciobanu a participat la seminarul organizat de către OIM care a avut loc la Tbilisi, Georgia.

Scopul seminarului a fost de a efectua un schimb de cele mai bune practici în domeniul combaterii traficului de ființe umane între organele din Georgia și Republica Moldova.

Din cadrul delegației Republicii Moldova, în afară de subsemnatul a mai făcut parte și reprezentantul OIM în Moldova Stela Rotaru.

Participanți la seminar din partea Georgiei au fost reprezentanți ai organelor Procuraturii, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Afacerilor

Externe, Ministerului Protecției Sociale, Serviciului Grăniceri și alții.

În cadrul seminarului subsemnatul a prezentat

subiecte, pregătite în prealabil în format power point ce țin de

prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și anume: prezentarea elementelor de bază ale sistemului de prevenire și combatere a traficului de ființe umane în Republica Moldova, tendințe actuale ale traficului de persoane, organele de drept și interesele victimei, tehnici pro-active de

investigare a infracțiunilor de trafic de ființe umane, interacțiunea cu țările de destinație a traficului de persoane: Turcia.

În cadrul prezentărilor reprezentanții Georgiei și-au împărtășit experiența și și-au expus punctele de vedere asupra fiecărei chestiuni în parte. Ca rezultat am constatat că activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane atât a organelor din Georgia, cât și organelor din Republica Moldova se bazează

pe aceleași principii: prevenție, protecție a victimilor și urmărire penală a traficanților de persoane.

În linii generale metodele de depistare, acțiunile de urmărire penală efectuate, materialul probator necesar pentru a finaliza urmărirea penală, problemele ce țin de dificultățile în investigarea cazurilor (colaborarea internațională, investigarea cazurilor în teritoriile necontrolate de guvernele centrale) în ambele țări sunt identice.

Merită atenție faptul că în Georgia, spre deosebire de Republica Moldova este învinovat la rang de infracțiune acțiunile de beneficiere de serviciile victimei traficului. Învinovata acestor acțiuni este necesară și pentru Republica Moldova, ținând cont de faptul că legislația noastră încă nu a fost ajustată la prevederile articolului 19 al Convenției Consiliului European privind

lupta împotriva traficului de ființe umane care prevede criminalizarea folosirii serviciilor unei victime.

În acest sens secția a pregătit un proiect de modificare a Codului penal, care anterior a fost expediat spre examinare Ministerului de Interne ca instituție responsabilă a Guvernului de implementarea Convenției Consiliului Europei menționate.

La închiderea lucrărilor seminarului, participanții au conchis că forul petrecut a fost util pentru reprezentanții organelor din Georgia și Republica Moldova, experiența acumulată, în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane va fi utilizată în activitatea de zi.

FORUMUL INTERNAȚIONAL AL PROCURORILOR PRIVIND LUPTA ÎMPOTRIVA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSFRONTALIERE / ROMÂNIA

Mirandolina SUȘIȚCAIA

Procuror în Procuratura Anticorupție

În perioada 12-15 septembrie la București, România a avut loc al 13-lea forum internațional al procurorilor, dedicat luptei împotriva crimei organizate. Republica

Moldova a fost reprezentată de către Procurorul General Valeriu Zubco și procurorul în Procuratura Anticorupție Mirandolina Sușițcaia.

Evenimentul a fost realizat de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație a României și Procuratura Generală a Saxoniei, Germania, în cadrul Proiectului Comisiei Europene TAIEX. invitați la forum au fost 96 de reprezentanți ai țărilor

europene, baltice și ale fostelor state CSI.

Temele abordate au fost structurate în cinci blocuri tematice în contextul problemelor actuale cu care se confruntă comunitate în procesul de prevenire și combatere a crimei organizate.

Astfel, au fost tratate următoarele subiecte: terorismul internațional; traficul de ființe umane, al organelor și țăsurilor; investigarea infracțiunilor informaționale; reglementările juridice internaționale în domeniile nominalizate (pe exemplul statelor participante), precum și cooperarea și asistența internațională în materiile vizate. Scopul conferinței a fost determinat de realizarea unor baze de cooperare internațională în vederea prevenirii crimei organizate în funcție de retușurile cadrelor instituționale naționale și internaționale.

În cadrul trainingului au fost prezentate rapoarte vizând cauze specifice, cu specificarea metodelor tactice și tehnice de investigare a fenomenului infracțional.

Important în a reține este faptul că, toate prezentările s-au axat pe problematica crimei organizate și a formelor de realizare a acesteia în dinamica sa, enunțând legătura iminentă dintre terorism, crime informaționale, trafic de persoane și spălare de bani, care de facto, sunt mediile de amploare a acestui flagel.

Concomitent, au fost puse în dezbatere problemele legate de competența organelor de drept în domeniul detectării, investigării și susținerii acuzării de stat în cauzele legate de crima organizată, în contextul schimbului de experiență și cooperare internaționale prin intermediul EUROPOL și în conformitate cu acordurile de colaborare în materie de drept.

Astfel, au fost recunoscute drept obiective

de colaborare următoarele premise: raportarea activităților nelegale cu informarea autorităților; dezvoltarea unor proceduri clare de răspuns la solicitările oficiale între state; standardizarea răspunsurilor raportată la specificul solicitărilor; explicarea omisiunilor în răspunsurile formulate; desemnarea și pregătirea personalului destinat activității de sprijinire a autorităților; asistența de urgență în afara programului normal de lucru; coordonarea între furnizorii de servicii, indicarea aspectelor care suprapun furnizarea de servicii de către mai mulți furnizori.

În special a fost agreată ideea formării unei baze de evidență statistică unică, la nivel european, accesarea căreia să fie posibilă în orice circumstanțe, aferent identității infractorilor, cauzelor care au extensie în spațiu și autoritățile competente de a întreprinde măsuri în sensul curmării actelor infracționale.

În context, drept linii directoare și bune practici complementare dispozițiilor procedurale din legislațiile naționale, au fost considerate: încurajarea schimbului de informații între autorități și furnizorii de servicii privind tendințele și evoluția criminalității informatice; dezvoltarea de

proceduri scrise, cu aplicare voluntară și complementară dispozițiilor legale, vizând facilitarea și uniformizarea solicitărilor și răspunsurilor (puncte de contact, urgențe, forma scrisă, autorizare etc.); protejarea drepturilor și libertăților individuale, a datelor personale, respectarea confidențialității (diseminarea în rândul personalului care activează în cadrul autorităților de aplicare a legii a principalelor documente care consfințesc la nivel global și național aceste drepturi); respectul reciproc vizând rolul fiecărei instituții și nemijlocit raportarea cererilor și răspunsurilor la solicitare.

În context, a fost propusă ideea elaborării unui ghid în sensul cooperării în domeniile enunțate. Crearea acestuia a fost motivată prin faptul că, curent nu au fost identificate practici uniforme în solicitările autorităților (prea ample, prea vagi, neindicarea temeiurilor legale etc.), mai mult, lipsa datelor necesare identificării emitenților și imposibilitatea verificării autenticității cererilor, necunoașterea tipului de date sau informații disponibile în sistemele furnizorilor de servicii și nu în ultimul rând lipsa unor proceduri de asistență reciprocă.

La capitolul analiza practicii de combatere a crimei organizate a țărilor participante prin prisma recentelor modificări ale cadrului legislativ, a fost identificată problematica comună ce ține de mecanisme tehnico-tactice de lucru, acestea fiind diverse de la caz la caz și individuale pentru țările participante la forum.

Nu mai puțin importantă a fost contribuția Comisiei Europene și a programului TAIEX, reprezentanții cărora au apreciat pozitiv inițiativa statelor participante de a aborda probleme și a iniția noi colaborări în sensul prevenirii și combaterii criminalității de toate nivelele. Suplimentar, au fost aplaudate tendințele participanților de a iniția colaborare pentru viitor în dependență de motiunile care urmează a fi tratate, cu suportul programului TAIEX sau eventual la nivele bilaterale, ținând cont de specificul legislației țărilor solicitante ale suportului logistic și informațional.

Adițional, modalitățile de organizare și desfășurare a forumului care urmează a fi realizat în anul 2011 au fost propuse de a avea un caracter interactiv, cu tratarea directă a problemelor specifice, fără a nuanța noțiunile generale, care trenează procesul de

instruire metodică, la nivelul unor asemenea întruniri.

BULETIN INFORMATIV
AL PROCURATURII
REPUBLICII MOLDOVA

Nr.16, Octombrie, 2010

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Valeriu ZUBCO - *Președinte*

Valeriu DIACONU

Iurie GARABA

Vladimir HOLBAN

Nadejda VIERU

SECRETAR DE REDACȚIE:

Maria VIERU
